

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ХИЖИНСЬКА ОЛЕКСАНДРА АНДРІЇВНА

Допускається до захисту:
завідувач кафедри фінансів та
банківської справи,
д-р екон. наук, професор
О. А. Лактіонова
« ____ » _____ 20__ р.

**МОНЕТАРНІ ІНСТРУМЕНТИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ
БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ**

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Кваліфікаційна (магістерська) робота
(відповідно до стандарту спеціальності та ОП)

Науковий керівник:
В. В. Волкова, доцент кафедри
фінансів і банківської справи,
канд. екон. наук, доцент

_____
(підпис)

Оцінка: _____ / _____ / _____
бали / за шкалою ЄКТС / за національною шкалою

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2021

АНОТАЦІЯ

Хижинська О. А. Монетарні інструменти в забезпеченні розвитку банківського сектору України. Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2021.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретико-методологічні засади забезпечення розвитку банківського сектору монетарними інструментами. Оцінено дієвість використання монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору України. Проведено оцінку впливу використання монетарних інструментів Національного Банку України на показники діяльності банку на прикладі ПАТ «Креді Агріколь Банк». Побудовано концепцію вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України. Розроблено регресійну модель впливу на стан показників банку окремих індикаторів монетарних інструментів в монетарному регулюванні України. Визначено перспективи розвитку вітчизняного банківського сектору з врахуванням світового досвіду використання монетарних інструментів.

Ключові слова: монетарні інструменти, банківський сектор України, Національний Банк України, монетарне регулювання, облікова ставка.

86 с, 17 табл., 39 рис., 1 дод., 60 джерел.

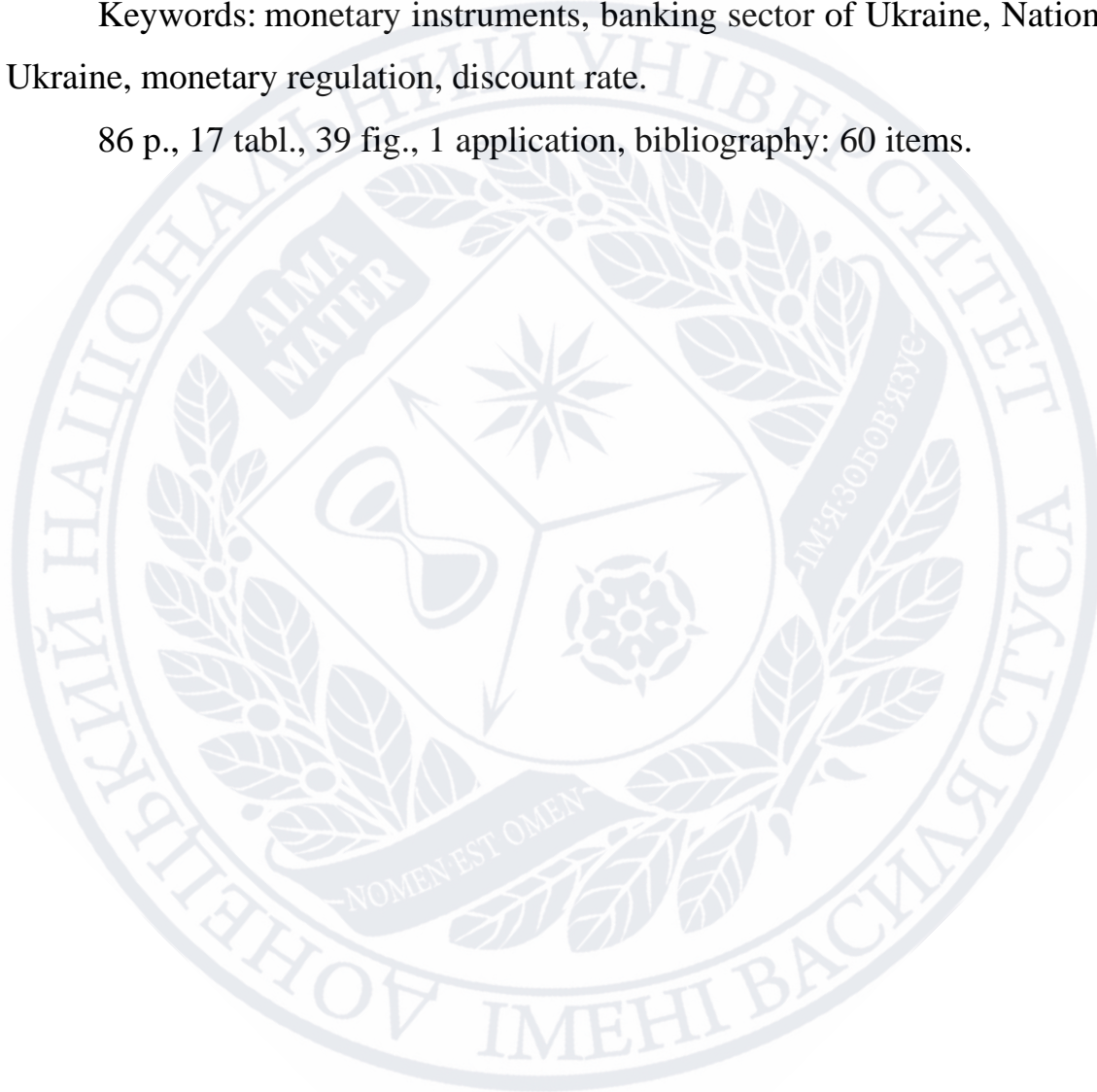
Khyzhynska O. Monetary instruments in ensuring the development of the banking sector of Ukraine. Speciality 072 «Finance, banking and insurance», Programme «Finance, banking and insurance». Vasyl` Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2021.

The theoretical and methodological principles of ensuring the development of the banking sector with monetary instruments are studied in the qualification work. The effectiveness of the use of monetary instruments in ensuring the development of the banking sector of Ukraine is assessed. An assessment of the impact of the use of monetary instruments of the NBU on the performance of the bank on the example of

PJSC "Credit Agricole Bank". The concept of improving the monetary regulation of the development of the banking sector of Ukraine is built. A regression model of the impact on the state of the bank's indicators of individual indicators of monetary instruments in the monetary regulation of Ukraine has been developed. Prospects for the development of the domestic banking sector are identified, taking into account the world experience of using monetary instruments.

Keywords: monetary instruments, banking sector of Ukraine, National Bank of Ukraine, monetary regulation, discount rate.

86 p., 17 tabl., 39 fig., 1 application, bibliography: 60 items.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ МОНЕТАРНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ.....	9
1.1 Сутність, види та специфіка монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору.....	9
1.2. Методологічні засади оцінки впливу монетарних інструментів на розвиток банківського сектору.....	15
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ДІЄВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОНЕТАРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	22
2.1 Оцінка впливу використання монетарних інструментів НБУ на розвиток банківського сектору України.....	22
2.2 Оцінка фінансово-економічного стану ПАТ «Креді Агріколь Банк».....	38
2.3 Оцінка впливу монетарних інструментів на показники діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2021 рр.....	46
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ДІЄВОСТІ МОНЕТАРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ.....	54
3.1 Концепція вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України.....	54
3.2 Регресійна модель впливу на стан показників банку окремих індикаторів монетарних інструментів в монетарному регулюванні України.....	63
3.3 Світовий досвід використання монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору України.....	68
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	87

ВСТУП

Довгострокове економічне зростання визначається факторами з боку пропозиції (структурними чинниками). До них відносять доступні технології, розмір і кваліфікацію трудових ресурсів, величину і стан основного капіталу, що функціонують економічні інститути та ін. Держава здатна вплинути на довгострокове зростання за допомогою вдосконалення ринкової системи функціонування економіки, зміни бюджетно-податкової політики, механізму державного регулювання економікою, а не заходами та інструментами монетарної політики. Стимулювання економічної активності монетарними інструментами понад потенційних можливостей економічної системи неминуче призведе до надмірного зростання грошової пропозиції, що буде мати негативні інфляційні наслідки і, як наслідок, соціальні витрати.

Питання розвитку та реалізації використання монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківської системи України досліджувала значна кількість науковців та практиків, в тому числі : О.І. Барановський, М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М. Лазепко, О.Дзюблюк, О. В. Марченко, Г. М. Калетнік, А. Г. Мазур, О. Г. Кубай, В. С. Стельмах, В. В. Нароган, М. П. Політило, О. О. Бонецький, В. Ю. Прокопенко та інші.

Мета дослідження – розвиток теоретичних засад, розробка методичних положень та практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення дієвості монетарних інструментів у забезпеченні розвитку банківського сектору України.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- узагальнити сутність, види та специфіку монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору;
- визначити методологічні засади оцінки впливу інструментів монетарного регулювання на розвиток банківського сектору;
- провести оцінку впливу використання монетарних інструментів НБУ на розвиток банківського сектору України;

- провести оцінку фінансово-економічного стану ПАТ «Креді Агріколь Банк»;
- здійснити аналіз впливу монетарних інструментів на показники діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк»;
- розробити концепцію вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України;
- побудувати регресійну модель впливу на стан показників банку окремих індикаторів монетарних інструментів в монетарному регулюванні України;
- визначити перспективи розвитку вітчизняного банківського сектору з врахуванням світового досвіду використання монетарних інструментів.

Об'єктом дослідження є монетарні інструменти забезпечення розвитку банківської системи України.

Предметом дослідження є відносини, що виникають в процесі використання монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківської системи.

Методи дослідження. В рамках узагальнення специфіки розвитку монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківської системи України використано наступні наукові методи: аналізу та синтезу; дедукції та індукції; узагальнення та систематизації; прогнозування.

Інформаційною базою дослідження є навчальна та наукова література, періодичні видання, праці науковців та практиків стосовно монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківської системи України.

Наукові результати дослідження:

- узагальнено сутність, види та специфіку монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору;
- визначено методологічні засади оцінки впливу інструментів монетарного регулювання на розвиток банківського сектору;
- проведено оцінку впливу використання монетарних інструментів НБУ на розвиток банківського сектору України та на показники діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк»;

- проведено оцінку фінансово-економічного стану ПАТ «Креді Агріколь Банк»;
- розроблено концепцію вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України;
- побудовано регресійну модель впливу на стан показників банку окремих індикаторів монетарних інструментів в монетарному регулюванні України;
- визначено перспективи розвитку вітчизняного банківського сектору з врахуванням світового досвіду використання монетарних інструментів.

Наукова новизна одержаних результатів: в результаті проведеного дослідження набули подальшого розвитку теоретико-методологічні засади забезпечення розвитку банківського сектору монетарними інструментами, оцінка впливу використання монетарних інструментів на розвиток банківського сектору та на показники діяльності окремого банку на прикладі ПАТ «Креді Агріколь Банк»; уперше розроблено концепцію вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України, регресійну модель впливу на стан показників банку окремих індикаторів монетарних інструментів в монетарному регулюванні України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в використанні теоретичних і методичних узагальнень, висновків та рекомендацій покращення ефективності управління ризик-менеджментом банку та вказано на вектори розвитку системи монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківської системи України.

Апробація результатів дослідження :

- Публікація тез у збірнику матеріалів конференції 17 листопада 2021 року за темою «Оцінка сучасного стану використання монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору України» [Хижинська О.А., Волкова В. В. Оцінка сучасного стану використання монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору. *Інструменти стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку України*: праці Всеукраїнської науково-

практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. Київ, 2021. Том 3, С. 568-571].

- Публікація тез у збірнику матеріалів конференції 17 листопада 2021 року за темою «Оцінка фінансово-економічного стану ПАТ «Креді Агріколь Банк» [Хижинська О.А., Волкова В. В. Оцінка фінансово-економічного стану ПАТ «Креді Агріколь Банк». *Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами: праці Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених*. Київ, 2021. Том 1, С. 178-181].

- Публікація наукової статті у віснику наукового товариства в листопаді 2021 року за темою «Банківська система України: сучасний стан, проблемні аспекти та перспективи розвитку» [Хижинська О.А., Волкова В. В. Банківська система України: сучасний стан, проблемні аспекти та перспективи розвитку. *Вісник наукового товариства ДонНУ ім. В. Стуса*. 2021 №13, С.284-290].

Структура роботи. Робота має вступ, три розділи, висновки, список джерел та додатки. В першому розділі наведено теоретико-методичні засади забезпечення розвитку банківського сектору монетарними інструментами, в другому – проведено оцінку дієвості використання монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору України, в третьому – побудовано концепцію розвитку монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківської системи України та регресійну модель впливу на стан показників банку окремих індикаторів монетарних інструментів в монетарному регулюванні України.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ МОНЕТАРНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ

1.1 Сутність, види та специфіка монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору

Розвиток систем управління грошовою-кредитною політикою вимагає аналізу наукових підходів до розуміння сутності та значення монетарних інструментів в забезпеченні трансформації банківського сектору. При цьому саме монетарна політика країни визначає стабільний соціально-економічний розвиток країни. Трансформація інструментарію монетарної політики дозволяє ефективно управляти стабільністю розвитку банківської системи. Актуальним є розгляд поняття монетарної політики, оскільки фактично за системною теорією саме монетарна політика є сукупністю використовуваних монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору. Окремі підходи щодо визначення сутності дефініції «монетарна політика» наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Окремі підходи щодо визначення сутності дефініції «монетарна політика»

Автор, джерело 1	Поняття 2
Науменкова С., Міщенко С. [24]	спільна сфера діяльності уряду й центрального банку щодо використання монетарних методів регулювання економіки в контексті макропруденційної політики.
Стельмах В. С. [37]	політика держави, через яку уповноважена державою інституція контролює обсяг пропозиції грошей з метою встановлення цінової стабільності, сприяння економічному зростанню, дотриманню рівня безробіття населення на низькому рівні.
Дзюблук О.В. [13]	є не лише частиною загальної економічної політики, а й одним із основних елементів, що базується на ефективному впливі на економіку.
Буковинський С. А. [8]	частина економічної політики країни, законодавчі та нормативні акти, інструменти грошово-кредитної політики та заходи, що здійснює держава щодо формування і використання фінансових ресурсів для регулювання фінансово-кредитних потоків у секторах економіки.
Барановський О.І. [3]	комплекс взаємозв'язаних, скоординованих на досягнення заздалегідь визначених соціально-економічних цілей заходів щодо регулювання грошового ринку, які здійснює держава через центральний банк країни.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Мороз А.М., Пуховкіна М.Ф. [22]	комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямованих на забезпечення стабільності грошової одиниці України через використання визначених засобів та методів
Закон України «Про Національний банк» [30]	сукупність дій держави через центральний банк щодо грошово-кредитного регулювання за допомогою конкретних прийомів та методів із метою досягнення основних цілей, таких як зменшення та стабілізація рівня інфляції, досягнення та підтримка цінової стабільності країни.
Калетнік Г. М., Мазур А. Г. [16]	комплекс заходів регулюючого впливу, спрямованих на зміну кількісних показників грошової маси що перебуває в обігу на визначений момент часу.
Марченко О. В. [19]	комплекс заходів у грошово-кредитній сфері, спрямованих на забезпечення економіки стабільною національною грошовою одиницею на контролювання (стримування) інфляції, стимулювання економічного зростання, забезпечення високого рівня зайнятості населення та вирівнювання платіжного балансу
Савлук М. І. [34]	комплекс взаємопов'язаних та скоординованих дій Національного банку України, не обмежених в часі (є функцією мети, а не часу) спрямованих на цінову стабільність враховуючи виклики ринку та ризики фінансового сектору економіки

Джерело: складено авторами

Таким чином, в даний час відсутнє єдине наукове трактування поняття монетарної політики як сукупності заходів центральних банків по управлінню банківським сектором, так і поняття монетарних інструментів реалізації монетарної політики. В табл. 1.2 наведено окремі підходи щодо визначення сутності дефініції «монетарних інструментів» .

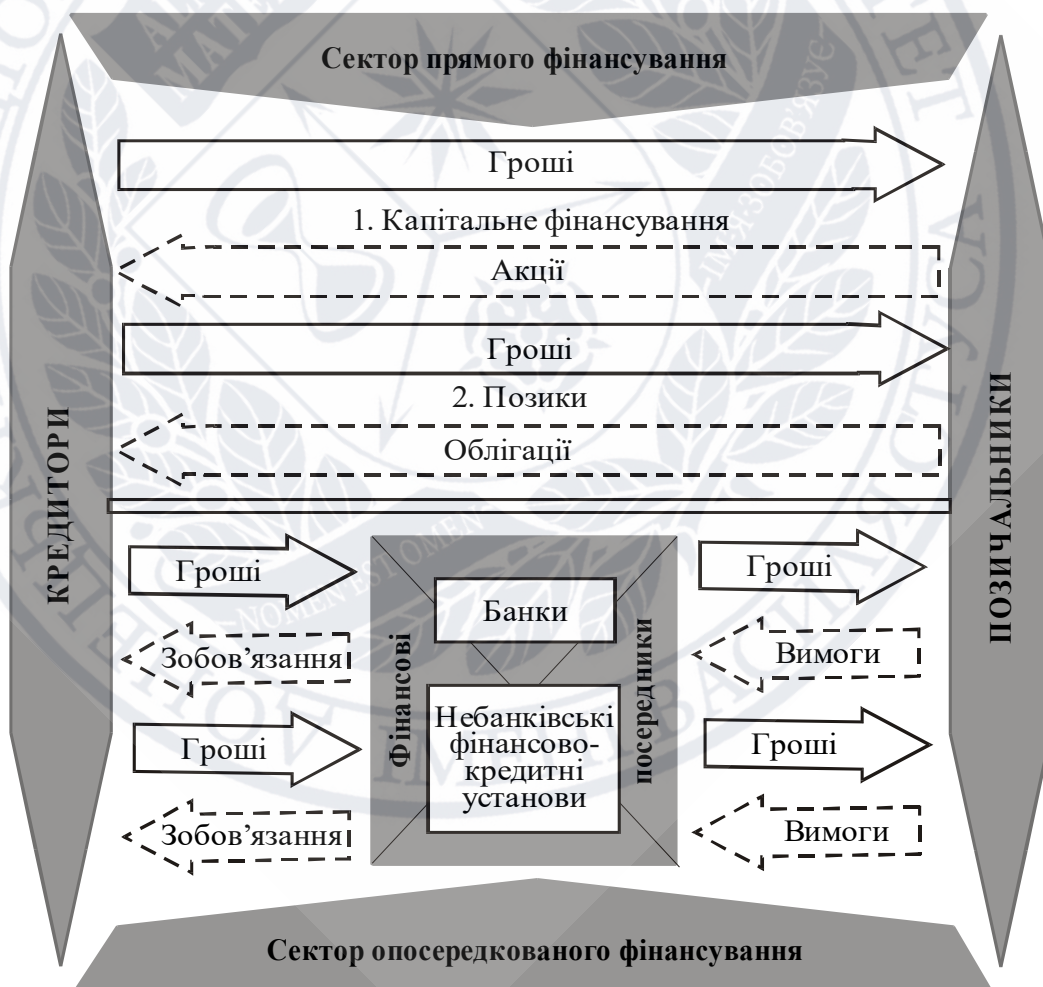
Таблиця 1.2 – Окремі підходи щодо визначення сутності дефініції «монетарних інструментів»

Автор, джерело	Поняття
С. М. Швець [44]	вплив монетарних інструментів на стан економічного зростання країни. Ключовими монетарними інструментами на думку даного автора є присутність держави на ринку капіталу, грошова маса, інфляція, курс валют, стан рефінансування банківської системи
А. М. Хімченко, О. О. Коршунова [42]	під монетарними інструментами можна розуміти сукупність методів та засобів прямого і опосередкованого впливу на стан монетарної стабільності та банківської рівноваги
Ю. В. Баженова [1]	інфляція, курс валют та облікова ставка та вказує на їх прямиий вплив на стан ВВП як загальний та ключовий макроекономічний показник
В. В. Коваленко [17]	розглядала вплив монетарних інструментів на стан та динаміку формування інфляційної підскладової діяльності банків, зокрема, дана авторка вказувала на прямиий вплив монетарних інструментів на стан активів та кредитно-депозитного портфелю банку

Джерело: складено авторами

На нашу думку, монетарна політика – це сукупність інструментів, що використовуються центральним банком країни для забезпечення керованості сталим розвитком банківської системи та досягнення цілей стабільного соціально-економічного розвитку держави. Монетарні інструменти – це системи інструментів, що використовуються центральним банком країни для забезпечення керованості сталим розвитком банківської системи та досягнення цілей стабільного соціально-економічного розвитку держави.

Вважаємо, що саме інституційна модель грошового ринку визначає, що в рамках використання монетарних інструментів грошового ринку саме гроші (агрегат M2), позики, рефінансування, інші папери прямо та опосередковано впливають на стабільність розвитку банківської системи (рис.1.1).

Джерело: складено авторами на основі [34]

Рисунок 1.1 – Інституційна модель грошового ринку

В сучасних умовах монетарна політика НБУ реалізується через інструменти: облікової політики як основного інструменту, оперативних цілей, коридору процентних ставок за монетарними інструментами постійного доступу, інструментами інтервенції на валютному ринку, тендерами на підтримки ліквідності, іншими інструментами.

На рис. 1.2 наведено головні інструменти монетарної політики НБУ в сучасних реаліях.

Джерело: складено авторами на основі [30]

Рисунок 1.2 – Головні інструменти монетарної політики НБУ в сучасних реаліях

Зупинимось на кожному з зазначених інструментів монетарної політики НБУ більш детально.

Облікова ставка НБУ є основним інструментом, саме даний інструмент визначає ставки залучення та розміщення коштів по рефінансуванню від НБУ до комерційних банків. Облікова ставка НБУ — це відсоткова ставка, яка стягується з комерційних банків та інших фінансових установ за короткострокові позики, які вони беруть у НБУ. Ставка дисконтування відноситься до процентної ставки,

яка використовується в аналізі дисконтованих грошових потоків для визначення теперішньої вартості майбутніх грошових потоків.

Оперативні цілі (інфляція, курс валюти) є також важливими бюджетоутворюючими як факторами, так і інструментами монетарного регулювання. Під час обговорення того, як монетарні органи справляються з обмінними курсами, дослідження монетарної політики зосереджуються на «кутових рішеннях»: або курс валюти фіксується НБУ або урядом, або його залишають визначати ринкові сили. Обмінний курс коригується НБУ подібно до використання процентної ставки як операційного інструменту. Більшість центральних банків мають своїм мандатом підтримувати низьку та стабільну інфляцію, уникаючи значних коливань реальної економіки (наприклад, безробіття та розриву виробництва). Для досягнення своєї мети вони використовують інструмент, в основному короткострокову номінальну процентну ставку, яку вони збільшують, коли економіка розвивається (як правило, коли інфляція вище цільового показника, а розрив виробництва є позитивним і великим) і знижується, коли економіка знаходиться на стадії зростання. в умовах спаду (як правило, коли інфляція нижча за цільовий показник, а розрив виробництва є негативним).

Коридор процентних ставок за монетарними інструментами постійного доступу визначає механізм та маржу розвитку банківського ринку для уникнення спекулятивних операцій та підтримки стабільності та ліквідності банківської системи. Для перевірки ефективності монетарної політики НБУ керує впливом монетарних інструментів на спред овернайт за коридором процентних ставок. Грошовий ринок овернайт відіграє важливу роль у здійсненні монетарної політики. Після впровадження коридору процентних ставок спред овернайт може бути найбільшою мірою пояснений попитом на ліквідність, а численні монетарні інструменти НБУ мають значний вплив на скорочення спреда овернайт.

Інструменти інтервенції на валютному ринку є фінансовими інструментами проведення операцій з державними цінними паперами для

покриття дефіциту державного бюджету та фінансування державного внутрішнього та зовнішнього боргу. Валютна інтервенція є важливим інструментом для центральних банків у багатьох країнах з ринковою економікою.

Центральні банки можуть різними способами використовувати валютні інтервенції для стабілізації потоків капіталу та помірною зростання внутрішнього кредиту. Наприклад, буферизація різкого знецінення обмежує негативний вплив балансу на внутрішніх позичальників та іноземних інвесторів. З цієї причини валютна інтервенція може мати переваги, які виходять за межі подальшого накопичення резервів. Ці ефекти балансу, у свою чергу, можуть призвести до великого відтоку капіталу та ефектів другого раунду. Аналогічно, коли пом'якшення монетарної політики ініціює розгортання керрі-трейдингу, валютна інтервенція може збільшити очікуваний надлишковий прибуток валюти та обмежити відтік капіталу). І навпаки, коли сплеск припливу капіталу загрожує внутрішній фінансовій стабільності, інтервенції можуть поглинути зайву ліквідність і допомогти компенсувати її вплив на зростання внутрішнього кредиту.

Тендери на підтримки ліквідності є оперативним інструментом монетарної політики, що дозволяє регулятору забезпечити оперативну ліквідність та дотримання банками економічних нормативів банківської діяльності в форматі день-в-день. Через тендери на підтримки ліквідності НБУ на регулярній основі надає кредит овернайт (аванси) банкам, які відчувають тимчасову нестачу ліквідності через неочікувані суперечки щодо платежів.

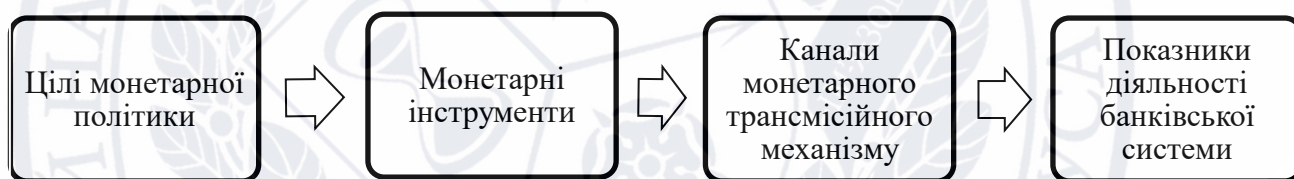
Отже, під монетарною політикою, слід розуміти систему інструментів, методів та заходів, які вживає Національний банк як ключовий державний регулятор в банківській сфері для забезпечення стабільності фінансово-бюджетної системи держави в стратегічній перспективі. Монетарні інструменти – це системи інструментів, що використовуються центральним банком країни для забезпечення керованості сталим розвитком банківської системи та досягнення цілей стабільного соціально-економічного розвитку держави.

Основними інструментами, що використовує Національний банк України є облікова політика як основного інструменту, оперативні цілі, коридор процентних ставок за монетарними інструментами постійного доступу, інструменти інтервенції на валютному ринку, тендери на підтримки ліквідності, інші інструменти.

1.2 Методологічні засади оцінки впливу монетарних інструментів на розвиток банківського сектору

Цілі монетарної політики визначають перелік інструментів та методів, які застосовуватимуться центральним банком для їх досягнення. Відповідно до цього монетарні канали трансмісійного механізму на першому етапі впливають на показники, які характеризують діяльність банківської системи, а вже потім – на економічні показники розвитку держави (рис.1.3).

Джерело: складено авторами на основі [25]

Рисунок 1.3 – Вплив монетарних інструментів на розвиток банківської системи

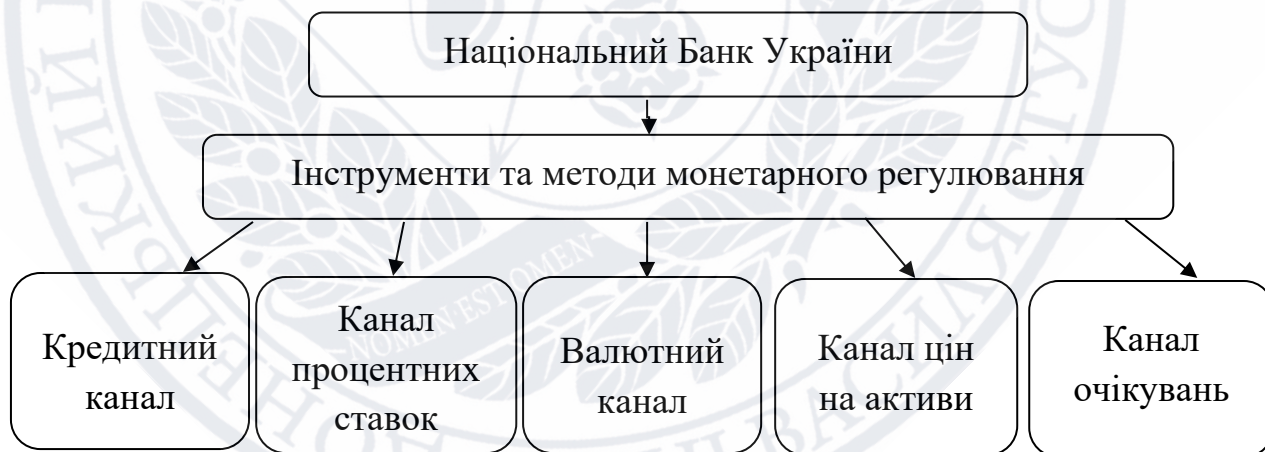
Досягнення поставлених цілей монетарної політики відбувається за рахунок використання спеціальних монетарних інструментів.

Вибір інструмента для проведення монетарної політики залежить від багатьох чинників, зокрема, від історичних підходів до використання фінансових інструментів у державі, ступеня розвиненості фінансових ринків, методу проведення фінансової політики, загального стану економіки та ін.

Деякі монетарні інструменти, які суттєво впливають на ефективність різних видів банківських та економічних операцій в економіці, не включаються в окреслений перелік, зокрема, інструменти пруденційного регулювання банків та валютного контролю, надання кредитів уряду з метою фінансування бюджетного дефіциту (наразі, це заборонено чинним законодавством, хоча до

середини 1990-х рр. надання кредитів центральним банком уряду було одним із найважливіших інструментів монетарного регулювання, отримані кошти при фінансуванні бюджетних витрат перераховуються на рахунки кінцевих отримувачів (юридичних та фізичних осіб), тобто кошти з рахунків уряду перераховуються на коррахунки банків і це призводить до зростання грошової бази.

Ступінь впливу прийнятих рішень у сфері монетарної політики на банківську систему буде значною мірою залежати від трансмісійного механізму монетарної політики та від ефективності каналів передавального механізму. В економічній літературі поняття трансмісійного механізму монетарної політики визначають як процес передавання рішень центрального банку у сфері монетарної політики на фінансовий сектор та економіку загалом. Трансмісійний механізм діє через кілька каналів, до основних з яких можна віднести процентний канал, канал валютного курсу, кредитний канал, монетарний канал та канал цін активів (рис. 1.4).

Джерело: складено авторами на основі [45]

Рисунок 1.4 – Трансмісійний механізм монетарної політики

Канал процентної ставки є важливим каналом трансмісійного механізму монетарної політики. Його дія зумовлена впливом основної процентної ставки на зміну ринкових процентних ставок. Зміна вартості ресурсів безпосередньо впливає на зміну споживання та інвестицій.

Іноді канал процентної ставки може розглядатися у розрізі двох каналів: канал заміщення та канал доходу. Дія першої складової каналу процентної ставки у разі підвищення ставки зумовлює зменшення витрачання коштів у поточний період. Дія каналу буде спостерігатися у разі значного поширення споживчих кредитів та кредитних карт. Дія другої складової каналу при підвищенні процентної ставки зумовлює перерозподіл доходів від позичальників до зберігачів (пенсійних фондів), що, у свою чергу, зумовлює зростання купівельної спроможності зберігачів та її зниження у позичальників.

Валютний канал базується на впливі валютного курсу на зміну обсягу експорту та імпорту, а також на рівень цін в країні. Він є ключовим елементом монетарної політики у відкритій економіці. Дія валютного каналу тісно пов'язана з кредитним каналом.

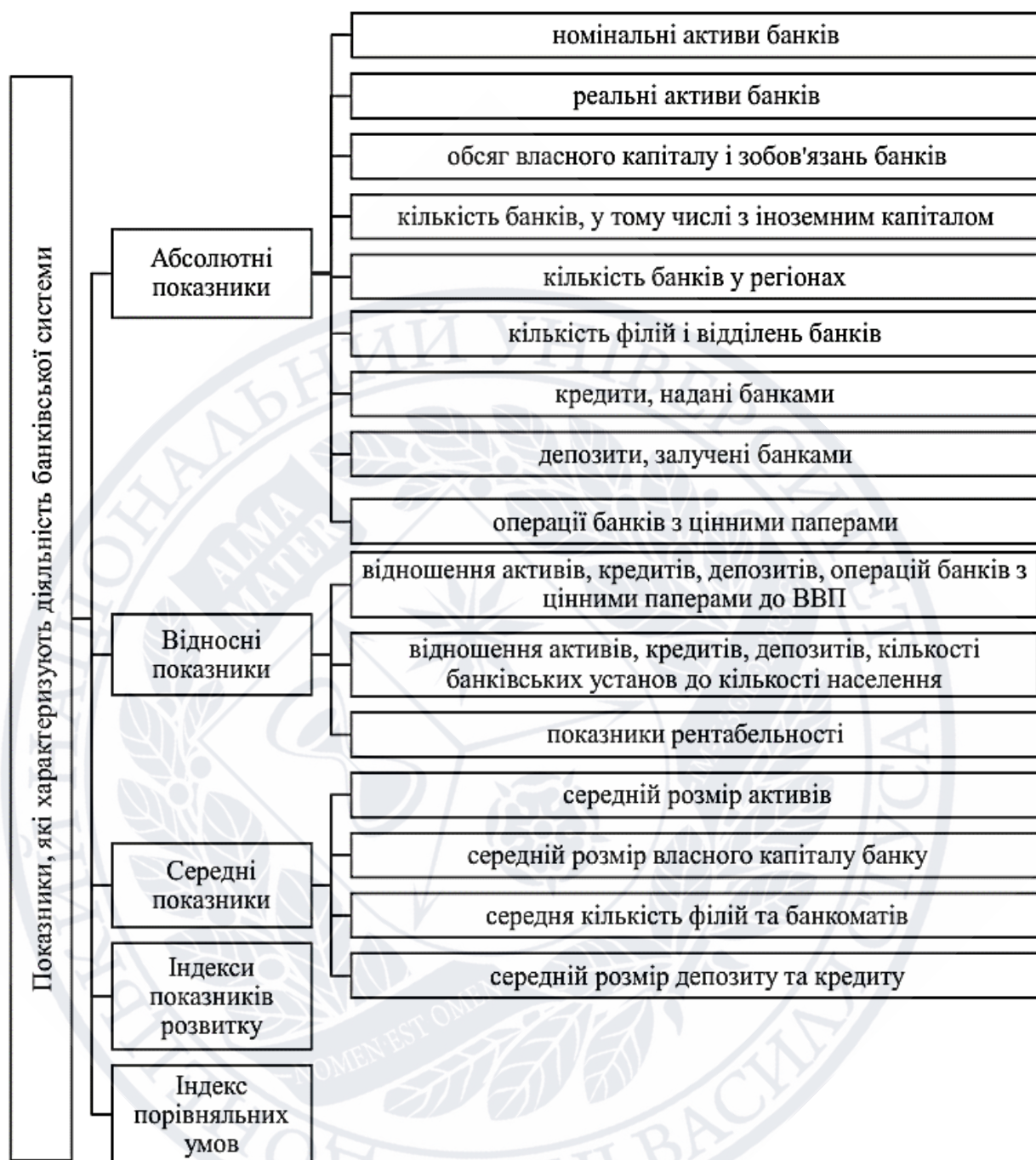
Дія кредитного каналу проявляється через кредитні відносини між центральним банком та іншими банками з підтримання ліквідності, між окремими банками та шляхом кредитування банками інших позичальників. Монетарний канал впливає на макроекономічні показники шляхом зміни грошової бази, адже від цього залежить рівень забезпечення грошовою масою економічних агентів, рівень кредитування економіки та ціни на активи.

Канал цін активів діє на підставі того, що добробут домогосподарств (заощадження) визначає споживчі витрати. Зміна процентної ставки призводить до зміни вартості довгострокових фінансових активів, в яких зберігаються заощадження, її зростання підвищує рівень добробуту та знижує споживання.

Канал очікувань визначає економічну поведінку суб'єктів ринку. Поширення дії цього каналу відбувається шляхом передачі імпульсів суб'єктам ринку через дії монетарного регулятора, які приймають рішення стосовно економічної поведінки, що безпосередньо відображається на макроекономічних результатах.

Показники, які характеризують розвиток банківської системи наведені на рисунку 1.5. Абсолютні показники дають кількісну характеристику стану банківської системи та є найбільш інформативними при розгляді їх у динаміці.

Джерело: складено авторами на основі [8]

Рисунок 1.5 – Показники, які характеризують розвиток банківської системи

Відносні показники згруповані у три групи залежно від методики обчислення. До першої групи показників, розрахованих відносно ВВП, увійшли: відношення активів банків до ВВП; кредитів, наданих банками, до ВВП; депозитів, залучених банками, до ВВП; операцій банків з цінними паперами до ВВП. У другій групі показники розраховуються відносно кількості населення і

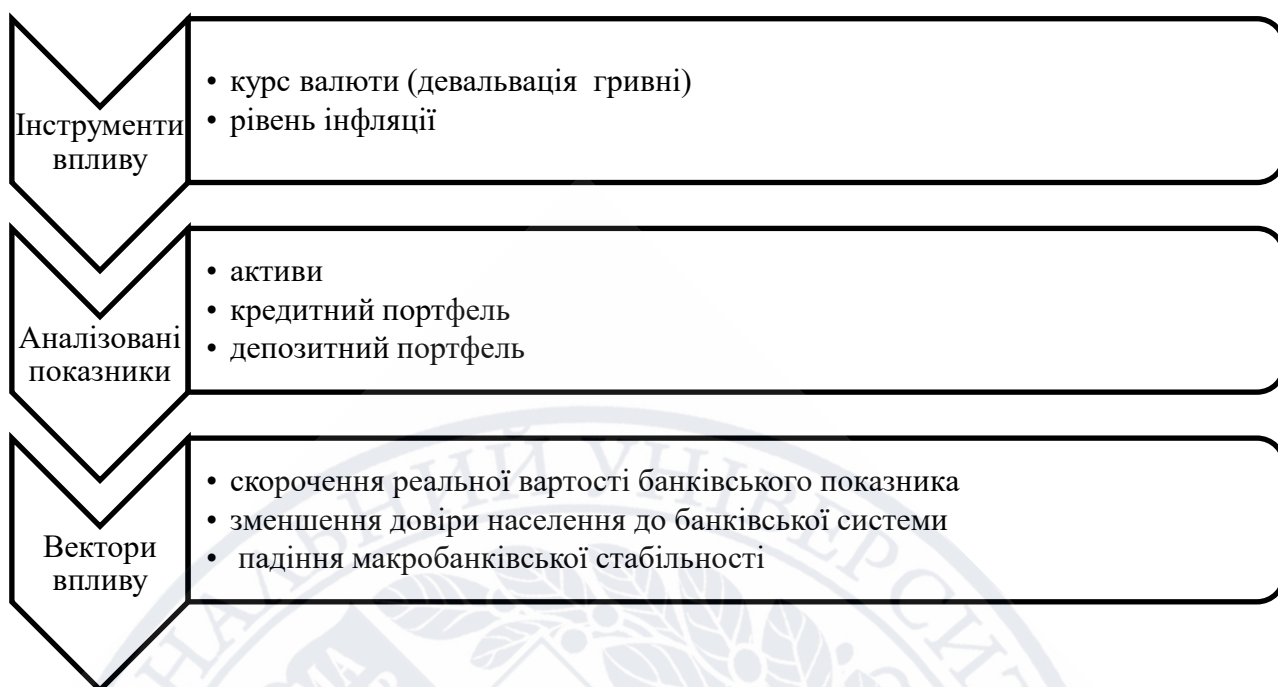
включають величину активів банків у розрахунку на 100 тис. населення, що характеризує масштаби діяльності банків та кількість банків у розрахунку на 100 тис. населення, яка дозволяє визначити рівень задоволення потреб у банківських послугах, а також відношення кредитів, наданих банками до кількості населення; депозитів залучених банками, до кількості населення та кількості банківських відділень до кількості населення. Третю групу становлять показники рентабельності: рентабельність активів та капіталу.

Середні показники характеризують типовий розмір ознаки в якісно однорідній сукупності та відображають величину ознаки у розрахунку на одиницю сукупності.

Індекси показників розвитку є узагальнюючими відносними показниками. Індекс – це відносна величина, яка характеризує зміну соціально-економічного явища в часі чи просторі або ступінь відхилення значення показника від певного стандарту. Для аналізу розвитку банківської системи застосовуються індекси динаміки (базові, ланцюгові), територіальні індекси тощо.

Індекс порівняльних умов характеризує вплив внутрішнього та зовнішнього середовищ на діяльність банківських установ. Індекс порівняльних умов банківської діяльності може бути розрахований як для банківської системи загалом, так і за певними регіонами з метою визначення відмінності окремого регіону від загальнонаціонального рівня розвитку.

Методика оцінки впливу монетарних інструментів на розвиток банківського сектору наведена на рис. 1.6. Ключовими інструментами впливу монетарних інструментів на розвиток банківської системи обрано курс валюти (девальвація гривні) і рівень інфляції, а напрямками впливу – активи, кредитний портфель, депозитний портфель.

Джерело: складено авторами на основі [25]

Рисунок 1.6 – Методика оцінки впливу монетарних інструментів на розвиток банківського сектору

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що визначальним чинником застосування монетарних інструментів має бути стан економічної ситуації в країні та визначення особливостей функціонування монетарного трансмісійного механізму з урахуванням дії його найбільш важливих каналів. Вплив монетарного регулювання на розвиток банківської системи можливо визначити шляхом аналізу динаміки основних показників, які характеризують її розвиток, що змінюється під впливом застосування різних монетарних інструментів.

Таким чином, авторами визначено, що під монетарною політикою, слід розуміти систему інструментів, методів та заходів, які вживає Національний банк як ключовий державний регулятор в банківській сфері для забезпечення стабільності фінансово-бюджетної системи держави в стратегічній перспективі. Монетарні інструменти – це системи інструментів, що використовуються центральним банком країни для забезпечення керованості сталим розвитком банківської системи та досягнення цілей стабільного соціально-економічного розвитку держави. Основними інструментами, що використовує Національний банк України є облікова політика як основного інструменту, оперативні цілі,

коридор процентних ставок за монетарними інструментами постійного доступу, інструменти інтервенції на валютному ринку, тендери на підтримки ліквідності, інші інструменти.

Визначальним чинником застосування монетарних інструментів має бути стан економічної ситуації в країні та визначення особливостей функціонування монетарного трансмісійного механізму з урахуванням дії його найбільш важливих каналів. Вплив монетарного регулювання на розвиток банківської системи можливо визначити шляхом аналізу динаміки основних показників, які характеризують її розвиток, що змінюється під впливом застосування різних монетарних інструментів.

Ключовими інструментами впливу монетарних інструментів на розвиток банківської системи обрано курс валюти (девальвація гривні) і рівень інфляції, а напрямками впливу – активи, кредитний портфель, депозитний портфель.

Відносні показники згруповані у три групи залежно від методики обчислення. До першої групи показників, розрахованих відносно ВВП, увійшли: відношення активів банків до ВВП; кредитів, наданих банками, до ВВП; депозитів, залучених банками, до ВВП; операцій банків з цінними паперами до ВВП. У другій групі показники розраховуються відносно кількості населення і включають величину активів банків у розрахунку на 100 тис. населення, що характеризує масштаби діяльності банків та кількість банків у розрахунку на 100 тис. населення, яка дозволяє визначити рівень задоволення потреб у банківських послугах, а також відношення кредитів, наданих банками до кількості населення; депозитів залучених банками, до кількості населення та кількості банківських відділень до кількості населення. Третю групу становлять показники рентабельності: рентабельність активів та капіталу.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ДІЄВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОНЕТАРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

2.1 Оцінка впливу використання монетарних інструментів НБУ на розвиток банківського сектору України (апробація методики)

Проведемо оцінку сучасного стану використання монетарних інструментів для забезпечення стабільності розвитку банківського сектору України. Ключовими показниками впливу монетарних інструментів на розвиток банківського сектору України обрано: курс валюти (девальвація гривні) і рівень інфляції. Динаміка зміни показників середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції в 2018-2020 рр. наведена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Динаміка зміни показників середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції в 2018-2020 рр.

Показник	2018	2019	2020
курс валюти (девальвація гривні), грн. за 1 дол. США	27,20	25,85	26,96
рівень інфляції, %	109,8	104,1	105,0
темп зростання курсу валют, %	102,26	95,04	104,29
темп зростання рівня інфляції, %	96,57	94,81	100,86

Джерело: складено авторами на основі [25]

Як видно з таблиці 2.1, динаміка зміни показників середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції в 2018-2020 рр. вказує на скорочення інфляції з 9,8% до 5,0%, що є позитивним трендом для економіки, при цьому середньорічний курсу валюти (на прикладі долару США) скоротився з 27,20 грн. за 1 дол. США до 26,96 грн. за 1 дол. США. Ключові індикатори використання монетарних інструментів для забезпечення стабільності розвитку банківського сектору України: активи; кредитний портфель; депозитний портфель. В табл. 2.2 наведено показники стану банківського сектору України в 2018-2020 рр.

Таблиця 2.2 – Динаміка показників стану банківського сектору України в 2018-2020 рр.

Показник	2018	2019	2020
активи, млн. грн.	1359998	1532671	1819530
темп зростання активів, %	104,49	112,70	118,72
кредитний портфель, млн. грн.	1 105954	1 038136	966823
темп зростання кредитного портфелю, %	102,91	93,87	93,13
депозитний портфель, млн. грн.	510 991	570 859	682 637
темп зростання депозитного портфелю, %	107,13	111,72	119,58

Джерело: складено авторами на основі [25]

Як видно з таблиці 2.2, динаміка показників стану банківського сектору України в 2018-2020 рр. вказує на стабільне зростання активів, при чому в 2018 р. зростав кредитний портфель, проте в 2019-2020 рр. він скорочувався, також в відбувалося зростання депозитного портфелю в 2018-2020 рр., що вказує на зростання рівня довіри до банківської системи з боку населення. Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції на показники активів банківської системи за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти та інфляції на показники активів банківської системи за 2018-2020 рр.

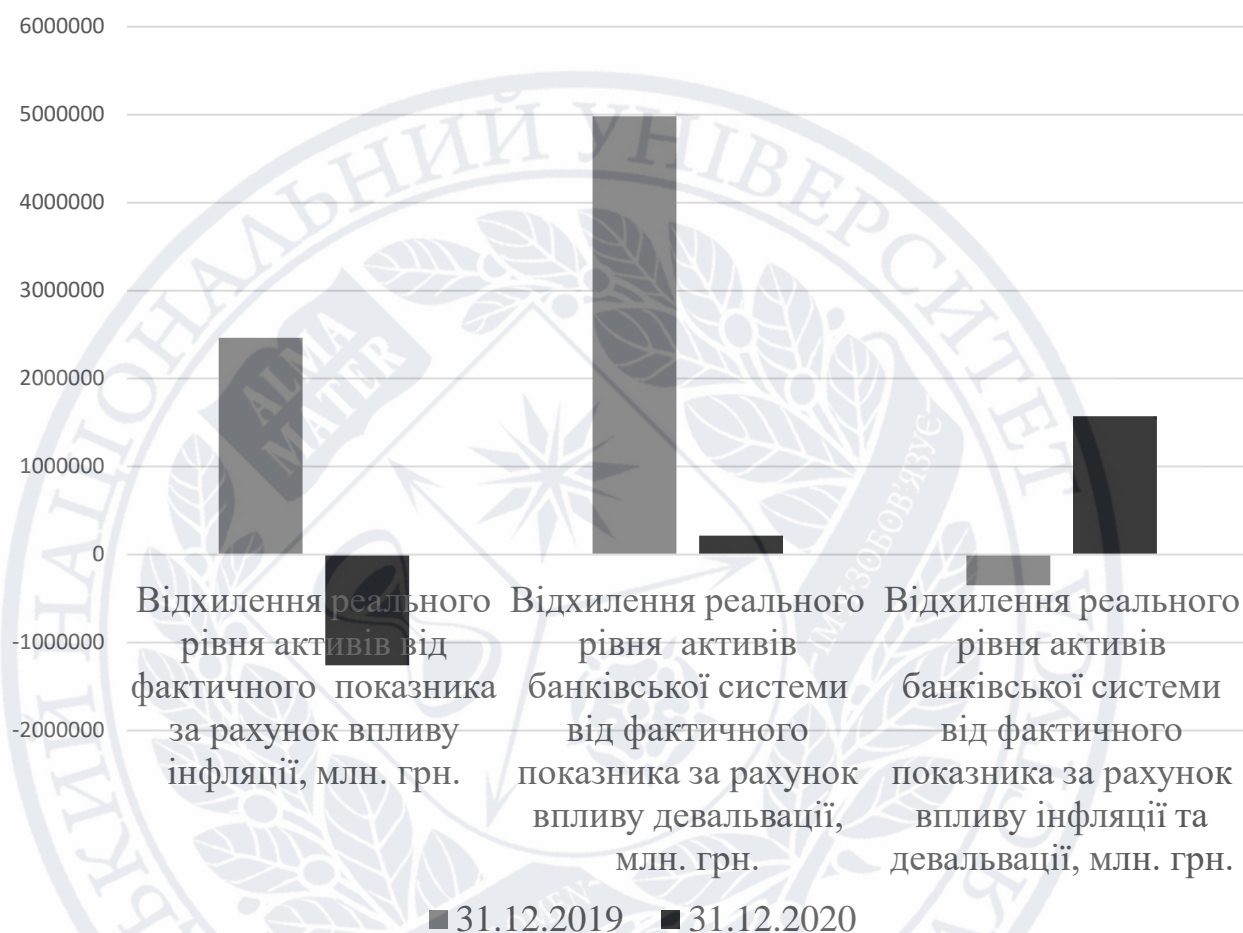
Показник	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Обліковий рівень активів банківської системи, млн. грн.	20539630	22448484	25495082
Реальний рівень активів банківської системи, млн. грн.	20799102,5	24913023,81	24237888,42
Відхилення реального рівня активів від фактичного показника, млн. грн.	259472,5	2464539,81	-1257193,58
Відхилення реального рівня активів від фактичного показника за рахунок впливу інфляції, млн. грн.	259472,5	2464539,8	-1257193,6
Відхилення реального рівня активів банківської системи від фактичного показника за рахунок впливу девальвації, млн. грн.	x	49826047,6	216138,3
Відхилення реального рівня активів банківської системи від фактичного показника за рахунок впливу інфляції та девальвації, млн. грн.	x	-347907,4	1571898,4

Джерело: розраховано авторами

За даними табл. 2.3, відхилення реального рівня активів банківської системи від фактичного показника за рахунок впливу девальвації мало провідне значення при зміні фактичного та реального рівня активів банківської системи.

Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти а інфляції на показники активів банківської системи за 2018-2020 рр. узагальнено на рис. 2.1.

Джерело: складено авторами

Рисунок 2.1 - Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти та інфляції на показники активів банківської системи за 2018-2020 рр.

Стабільність національної валюти провідним чином впливає на стабільність монетарної політики та стабільності банківської системи.

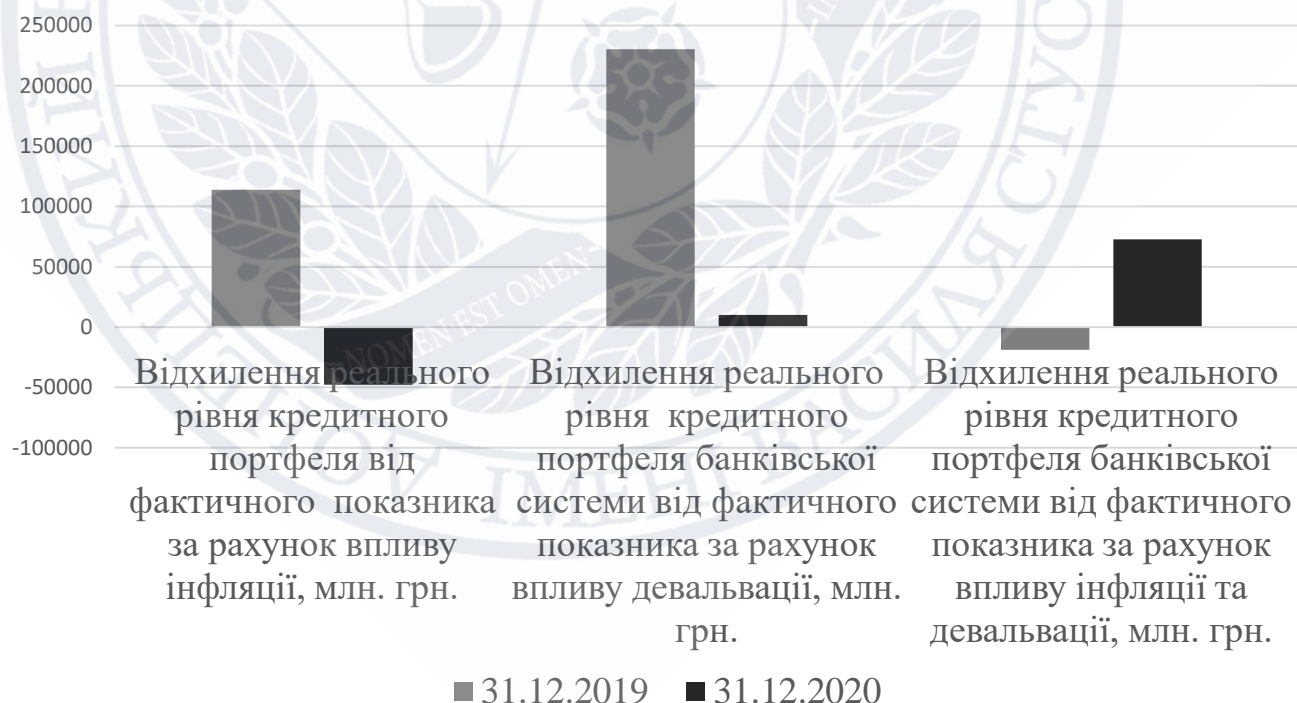
Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції на показники кредитного портфеля банківської системи за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти та інфляції на показники кредитного портфеля за 2018-2020 рр.

Показник	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Обліковий рівень кредитного портфеля банківської системи, млн. грн.	1105954,0	1038136,0	966823,0
Реальний рівень кредитного портфеля банківської системи, млн. грн.	1119925,3	1152109,3	919147,8
Відхилення реального рівня кредитного портфеля від фактичного показника, млн. грн.	13971,3	113973,3	-47675,2
Відхилення реального рівня кредитного портфеля від фактичного показника за рахунок впливу інфляції, млн. грн.	13971,3	113973,3	-47675,2
Відхилення реального рівня кредитного портфеля банківської системи від фактичного показника за рахунок впливу девальвації, млн. грн.	x	2304218,6	9995,4
Відхилення реального рівня кредитного портфеля банківської системи від фактичного показника за рахунок впливу інфляції та девальвації, млн. грн.	x	-18733,0	72692,9

Джерело: розраховано авторами

Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти та інфляції на показники кредитного портфеля за 2018-2020 рр. узагальнено на рис. 2. 2.

Джерело: складено авторами

Рисунок 2.2 - Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти та інфляції на показники кредитного портфеля за 2018-2020 рр.

Як видно з табл. 2.4, відхилення реального рівня кредитного портфеля банківської системи від фактичного показника за рахунок впливу девальвації мало провідне значення при зміні фактичного та реального рівня кредитного портфеля банківської системи. Стабільність національної валюти провідним чином впливає на стабільність монетарної політики та стабільності банківської системи в частині кредитного портфеля.

Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції на показники депозитного портфеля банківської системи за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.5.

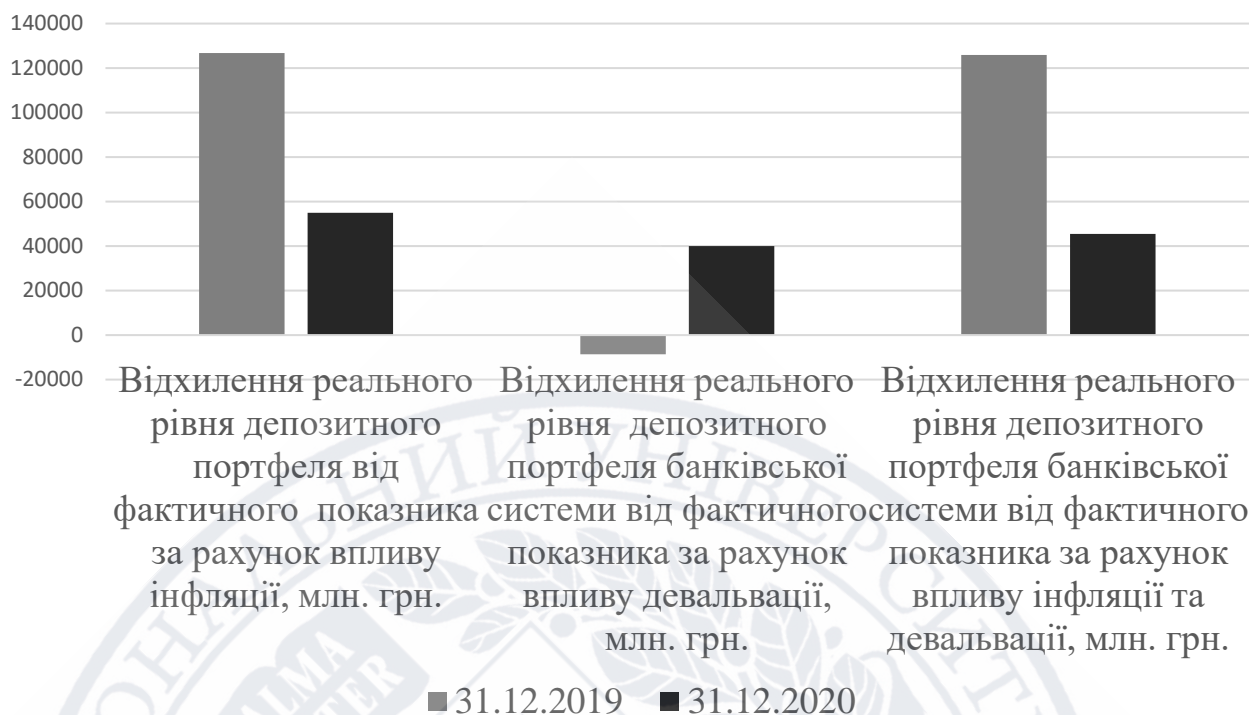
Таблиця 2.5 – Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти та інфляції на показники депозитного портфеля банківської системи за 2018-2020 рр.

Показник	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Обліковий рівень депозитного портфеля банківської системи, млн. грн.	510 991	570 859	682 637
Реальний рівень депозитного портфеля банківської системи, млн. грн.	517446,235	633531,5945	648975,3372
Відхилення реального рівня депозитного портфеля від фактичного показника, млн. грн.	6455,2	62672,6	-33661,7
Відхилення реального рівня депозитного портфеля від фактичного показника за рахунок впливу інфляції, млн. грн.	x	1267063,2	5496,3
Відхилення реального рівня депозитного портфеля банківської системи від фактичного показника за рахунок впливу девальвації, млн. грн.	x	-8655,3	39973,0
Відхилення реального рівня депозитного портфеля банківської системи від фактичного показника за рахунок впливу інфляції та девальвації, млн. грн.	x	1258407,8	45469,3

Джерело: розраховано авторами

Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти та інфляції на показники депозитного портфеля банківської системи за 2018-2020 рр. узагальнено на рис. 2.3.

Джерело: складено авторами

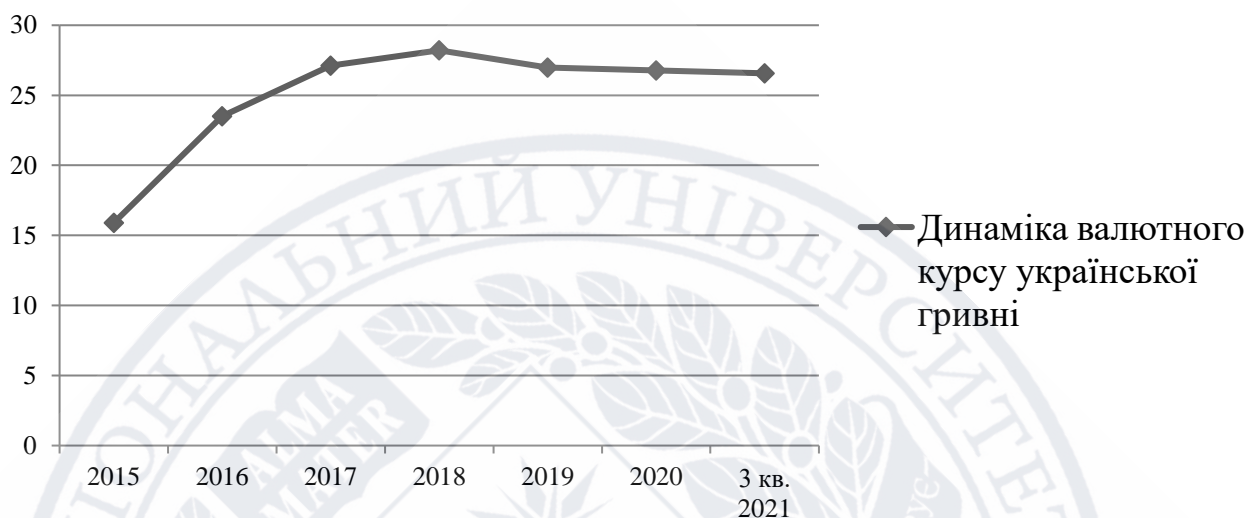
Рисунок 2.3 - Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти та інфляції на показники депозитного портфеля банківської системи за 2018-2020 рр.

Як видно з табл. 2.5, відхилення реального рівня депозитного портфеля банківської системи від фактичного показника за рахунок впливу інфляції мало провідне значення при зміні фактичного та реального рівня депозитного портфеля банківської системи. Стабільність рівня цін провідним чином впливає на стабільність монетарної політики та стабільності банківської системи в частині депозитного портфеля.

Динаміка валютного курсу української гривні до долара США наведена на рис. 2.4. Як видно з рисунку 2.4, USD-UAH зріс на 0,0217 або 0,08% до 27,24 грн. у червні 2021 р. з 27,2199 на попередній торговій сесії. Історично склалося, що в лютому 2015 року українська гривня досягла максимуму за весь час – 33 грн. за 1 дол. США. Очікується, що українська гривня торгуватиметься до 27,36 грн. до кінця 4 кварталу 2021 р., що може вказувати на стабільність монетарного використання курсу валют як інструменту монетарної політики.

Річний рівень інфляції в Україні зріс до 9,5% у травні 2021 року з 8,4 % у попередньому місяці. Це було найвище зростання цін з травня 2019 року через

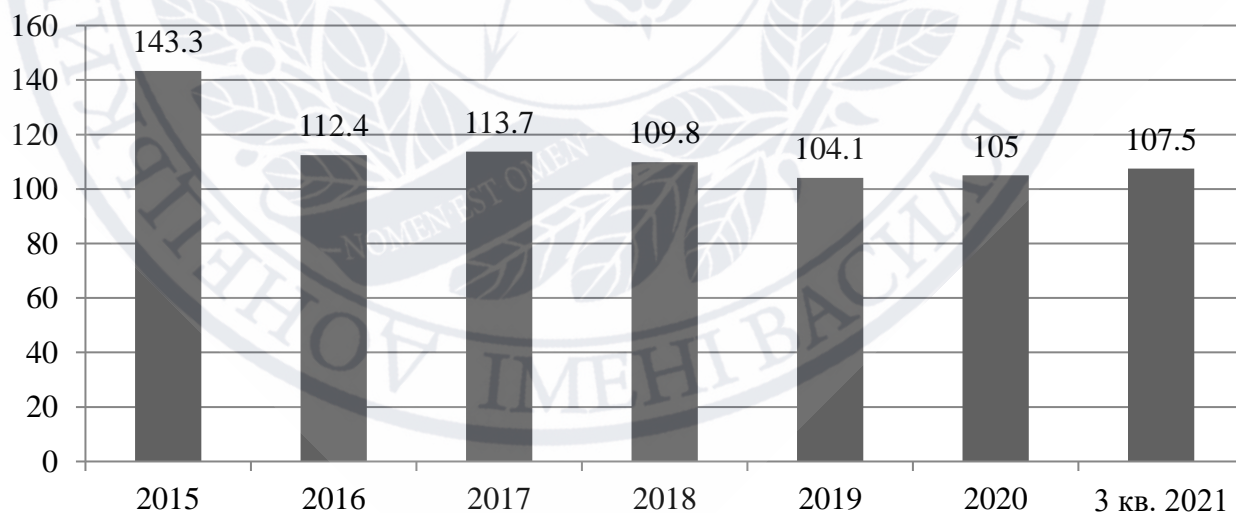
відновлення вартості одягу та взуття (9,3 % проти -4,6 %). Тим часом інфляція зросла у сфері житлово-комунальних послуг (35,3% проти 26,5%), продуктів харчування (9,5% проти 9,4%), транспорту (12,2% проти 9,2%), охорони здоров'я (6,4% проти 6,2%).

Джерело: складено авторами на основі [17]

Рисунок 2.4 – Динаміка валютного курсу української гривні до долара США

Щомісяця споживчі ціни зростали на 1,3 % після зростання на 0,7 % у попередньому місяці. Динаміка інфляції наведена на рис. 2.5.

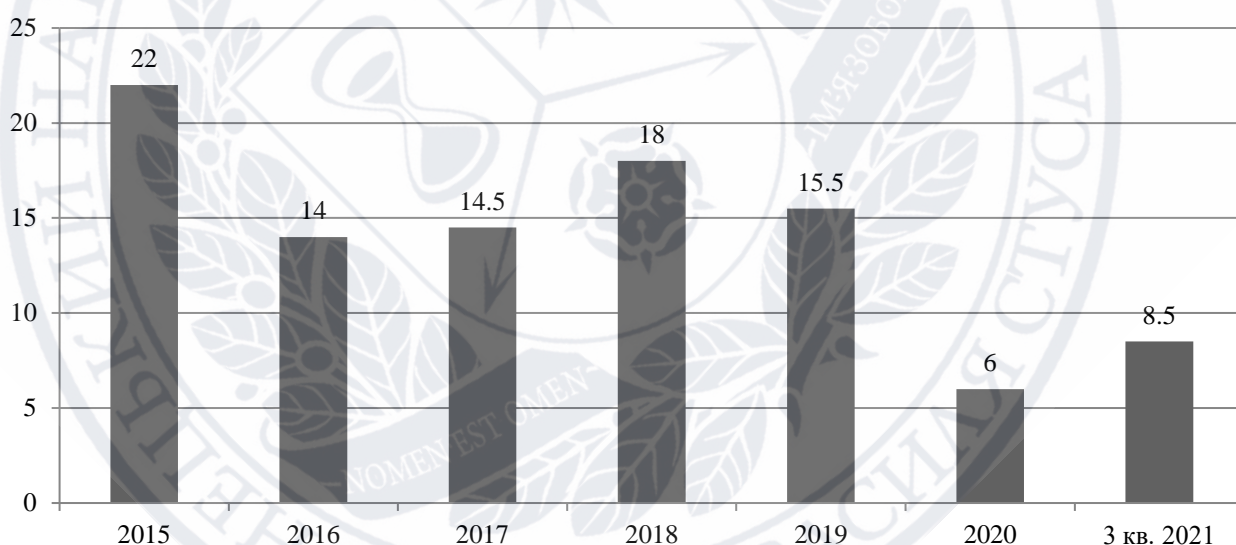
Джерело: складено авторами на основі [17]

Рисунок 2.5 – Динаміка інфляції, %

Дані на рисунку 2.5 свідчать про те, що рівень інфляції в Україні становив у середньому 31,28 % з 1995 р. по 2021 р., досягнувши найвищого рівня у вересні 1995 р. 530,30 % та рекордно низького рівня -1,20 відсотка у червні 2012 р.

Очікується, що до кінця 2 кварталу 2021 р. рівень інфляції в Україні складе 7,70 %, згідно з глобальними макромоделями та очікуваннями аналітиків. У довгостроковій перспективі, згідно з економетричними моделями, рівень інфляції в Україні прогнозуватиме близько 5,10% у 2022 році та 5,00% у 2023 році.

Індекс споживчих цін в Україні збільшився на 1,30 % у травні 2021 року порівняно з попереднім місяцем. Індекс споживчих цін в Україні становив в середньому 4,84 % з 1991 по 2021 роки, досягнувши найвищого рівня в минулому 285,20 % в січні 1992 року та рекордно низького рівня -1,80 % у червні 2002 року. Очікується, що рівень споживчих цін в Україні до кінця 2 кварталу складе 1,30 %. У довгостроковій перспективі рівень споживчих цін в Україні, як прогнозується, становитиме близько 0,40 % у 2022 році та 0,20 % у 2023 році. Динаміка облікової ставки НБУ наведена на рис. 2.6.

Джерело: складено авторами на основі [17]

Рисунок 2.6 – Динаміка облікової ставки НБУ, %

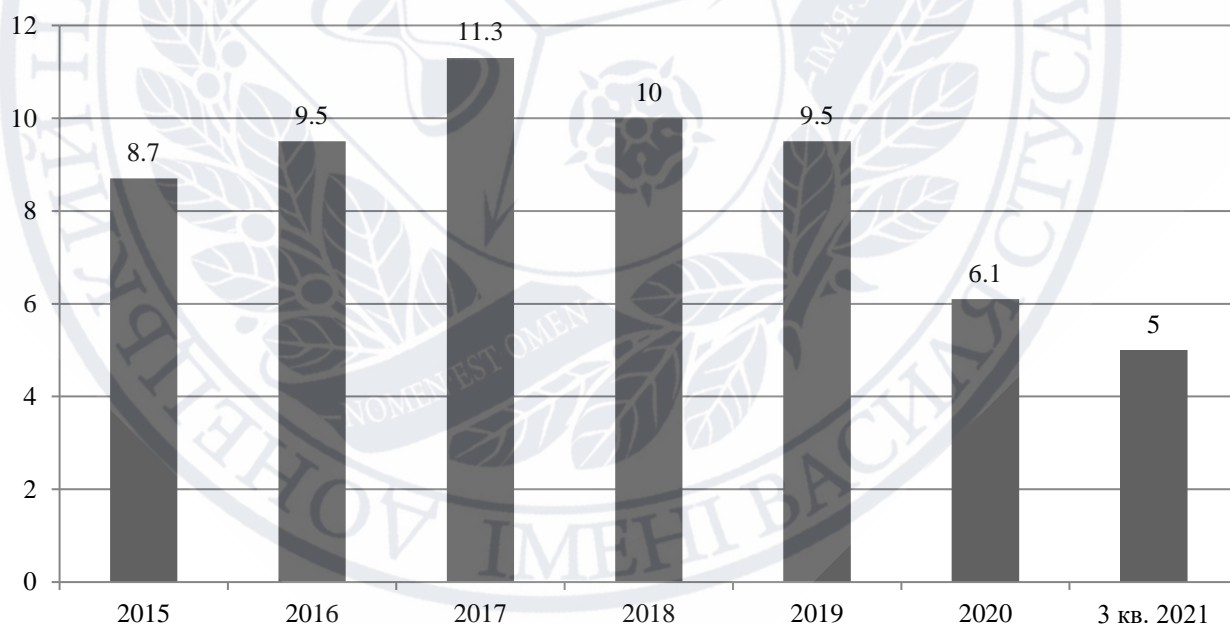
Облікова ставка НБУ становила в середньому 36,82 % з 1992 по 2021 роки, досягнувши рекордно низького рівня в жовтні 1994 року - 300 % та рекордно низького рівня - 6 % у червні 2020 року.

Очікується, що процентна ставка в Україні до кінця 2 кварталу 2021р. складе 7,50 %. У довгостроковій процентна ставка в Україні прогнозується до 8,50% у 2022 році та 9,00 % у 2023 році. тримісячна міжбанківська ставка в

Україні в 2 кв. 2021 р. становила 9,17 %. Міжбанківська ставка в Україні в середньому становила 14,31 % з 2001 по 2021 роки, досягнувши найвищого рівня в 32,16 % у березні 2009 року та рекордно низького рівня в 3,59 % у серпні 2010 року. Очікується, що до кінця 2 кварталу 2021 р. міжбанківська ставка в Україні складе 9,06 %. У довгостроковій перспективі тримісячна міжбанківська ставка в Україні прогнозується до рівня 10,06% у 2022 році та 10,56% у 2023 році. Баланс Центрального банку в Україні зменшився до 1352481 млн. грн. у лютому з 1367990 млн. грн. у січні 2021 р.

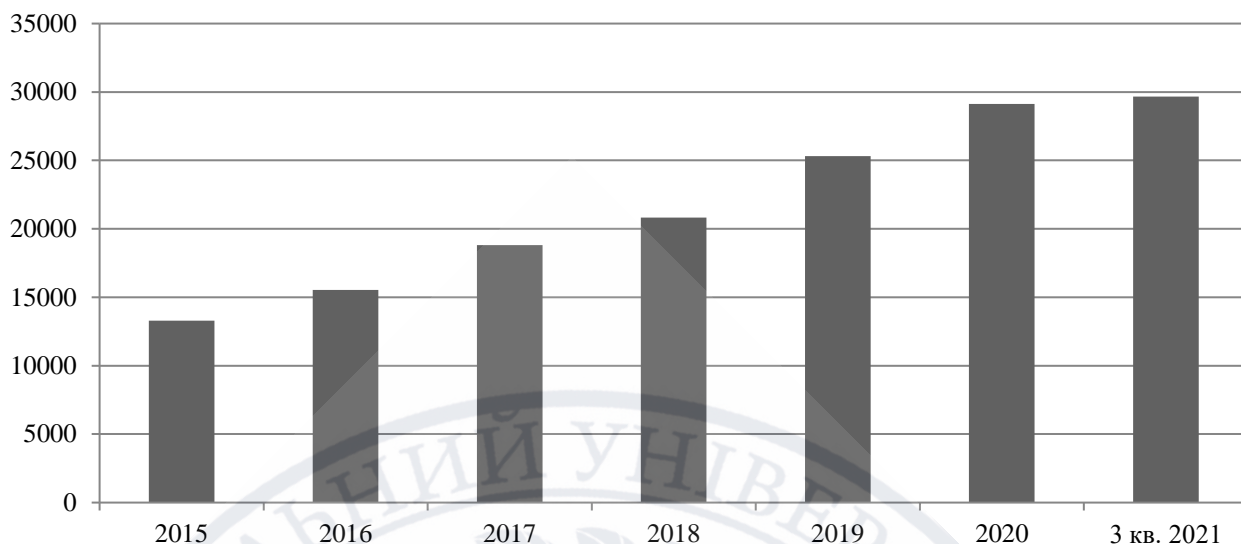
Балансовий баланс Центрального банку в Україні в середньому становив 721822,38 млн. грн. з 2008 до 2021 р., досягнувши найвищого рівня 1374688 млн. грн. у грудні 2020 р. та рекордного мінімуму в січні 2008 р. 197215 млн. грн. Процентна ставка за депозитами в Україні знизилася до 4.27 % у квітні з 4.28 % у березні 2021 року. Процентна ставка за депозитами в Україні наведена на рис. 2.7.

Джерело: складено авторами на основі [25]

Рисунок 2.7 – Процентна ставка за депозитами в Україні, %

Валютні резерви в Україні зменшилися до 27800 млн. дол. США в травні з 28000 млн. дол. США у квітні 2021 року. Валютні резерви в Україні наведені на рис. 2.8.

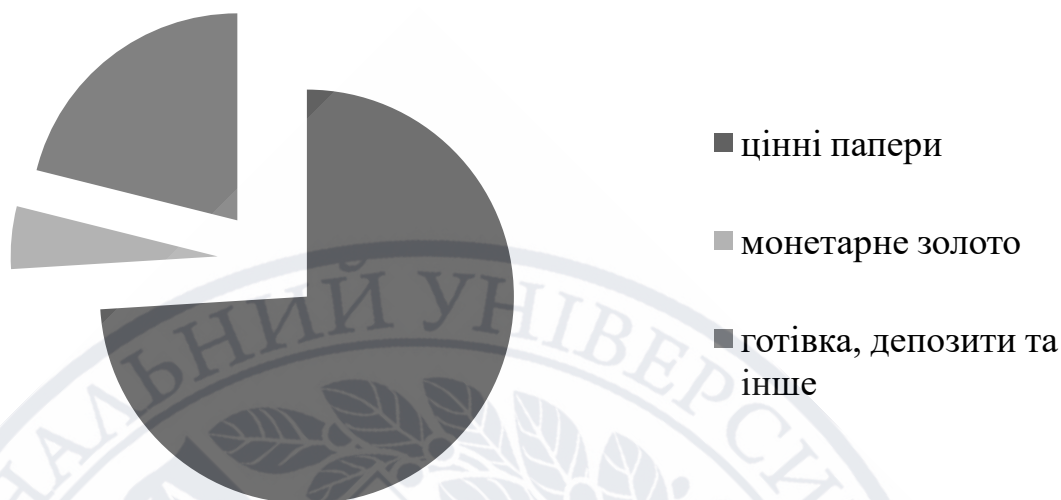
Джерело: складено авторами на основі [25]

Рисунок 2.8 – Валютні резерви в Україні, млн. дол. США [31]

Процентна ставка за депозитами в Україні в середньому становила 26,16 % з 1992 по 2021 роки, досягнувши найвищого рівня 329,10 % в квітні 1994 року та рекордно низького рівня 4,27 % у квітні 2021 року. Очікується, що процентна ставка за депозитами в Україні до кінця 2 кварталу 2021 р. складе 4,28 %. У довгостроковій перспективі процентна ставка за депозитами в Україні прогнозуватиме близько 5,28% у 2022 році та 5,78% у 2023 році. Валютні резерви в Україні становили в середньому 21173,05 млн. дол. США з 2003 до 2021 року, досягнувши рекордно високого рівня в квітні 38351,69 млн. дол. США у квітні 2011 року та рекордного мінімуму в січні 2003 року - 4629 млн. дол. США. Очікується, що валютні резерви в Україні до кінця 2 кварталу 2021 р. становитимуть 28300,00 млн. дол. США. У довгостроковій перспективі в 2022 році валютні резерви України, як прогнозується, становитимуть близько 29200,00 млн. дол. США. Визначимо тренди зміни ключових індикаторів монетарної політики НБУ.

Валові міжнародні резерви України як індикатор валютної стабільності за 2018-2021 рр. мали тренд до росту з 18,8 млрд. дол. США до 31,6 млрд. дол. США, а чисті міжнародні резерви України відповідно зросли з 6,67 млрд. дол. США до 21,36 млрд. дол. США, що вказує на стабілізацію валютного курсу в Україні та створенні подушки безпеки у формі чистих резервних активів.

Структура міжнародних резервів України як індикатора валютної стабільності станом на 01.09.2021 р. в розрізі активів наведена на рис. 2.9.

Джерело: складено авторами на основі [25]

Рисунок 2.9 – Структура міжнародних резервів України як індикатора валютної стабільності станом на 01.09.2021 р. в розрізі активів, %

В складі міжнародних резервів України як індикатора валютної стабільності станом на 01.09.2021 р. переважали цінні папери (23,401 млрд. дол. США) та готівка, депозити, кошти на кореспондентських рахунках - 6,67 млрд. дол. США, а частка монетарного золота складала менше 5% - лише 1,543 млрд. дол. США. Структура міжнародних резервів України як індикатора валютної стабільності станом на 01.09.2021 р. в розрізі валют наведена на рис. 2.10. В розрізі валют міжнародних резервів України було представлено портфелі з 7 найменувань, в тому числі і монетарного золота як одного з базових видів резервних активів в сучасних умовах. Структура міжнародних резервів України як індикатора валютної стабільності станом на 01.09.2021 р. в розрізі валют вказує на превалювання долара США (24,505 млрд. дол. США з 31,614 млрд. дол. США), євро – 2,961 млрд. дол. США та золота – 1,543 млрд. дол. США.

Джерело: складено авторами на основі [25]

Рисунок 2.10 – Структура міжнародних резервів України як індикатора валютної стабільності станом на 01.09.2021 р. в розрізі валют, %

Структура портфелю цінних паперів за розрізом рейтингів цінних паперів станом на 01.09.2021 р. наведена на рис. 2.11.

Джерело: складено авторами на основі [25]

Рисунок 2.11 – Структура портфелю цінних паперів за розрізом рейтингів цінних паперів станом на 01.09.2021 р., %

Структура портфелю цінних паперів за розрізом рейтингів цінних паперів станом на 01.09.2021 р. вказує, що в загальному портфелі цінних паперів з 23,401 млрд. дол. США було представлено цінні папери рейтингом AAA на суму 15,989 млрд. дол. США, за рейтингом A – на 5,326 млрд. дол. США, за рейтингом AA – на суму 2,087 млрд. дол. США, що вказує на відсутність ризикованого розміщення цінних паперів.

Зміна облікової ставки НБУ за 2018-2020 рр. як базової ставки залучення та розміщення фінансових ресурсів між регулятором та банками системи вказує на поступове скорочення з початку 2018 року до початку 2021 р. та незначне зростання в 2021 році з 6,0 до 8,5%, що певним чином стримує розвиток банківської системи в частині пільгового кредитування бізнесу.

В табл. 2.6 наведено динаміку зміни облікової ставки НБУ за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.6 – Зміна облікової ставки НБУ за 2018-2020 рр., % річних

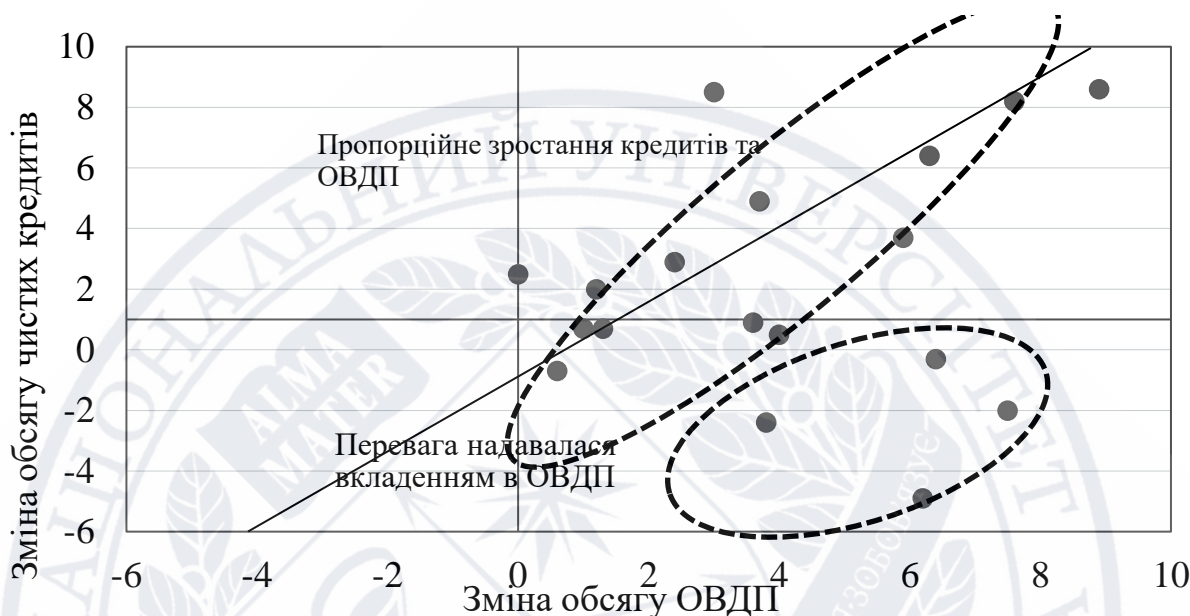
	з 26.01.2018	з 01.02.2019	з 31.01.2020	з 24.04.2020	з 22.01.2021	з 10.09.2021
Облікова ставка, % річних	16,0	18,0	11,0	8,0	6,0	8,5

Джерело: складено авторами на основі [25]

Вплив облікової ставки на ставки залучення та розміщення ресурсів в банківській системі мав пряму залежність – зі скороченням облікової ставки скорочувалися і кредитні ставки овернайт та ДС овернайт, наприклад, на початку 2018 р. облікова ставка складала 14,5%, кредитна ставка овернайт складала 16,5%, а ставка ДС овернайт – 12,5%, в липні 2021 р. відповідно в результаті скорочення облікової ставки статистика по ставкам була на рівні: облікова ставка складала 6,0%, кредитна ставка овернайт складала 7,0%, а ставка ДС овернайт – 5,0%, в 3 кварталі 2021 р. облікова ставка складала 8,5%, кредитна ставка овернайт складала 9,5%, а ставка ДС овернайт – 7,5%.

З метою регулювання сталості банківської системи та підтримки банків в рамках монетарної політики НБУ використовував операції з підтримки ліквідності банків та мобілізації коштів банків. Операції з підтримки ліквідності та мобілізації коштів банків НБУ в 2018-2021 рр. мали оперативний характер,

при цьому обсяг операцій з мобілізації коштів банків коливався від 0,5 до 0,22 млрд. грн., а з підтримки ліквідності банків – з 30,06 млрд. грн. на початку 2018 р. до показника 149,99 млрд. грн. в червні 2021 р. Річна зміна обсягів ОВДП та чистих кредитів клієнтам у найбільших за активами 20 банках наведена на рис. 2.12.

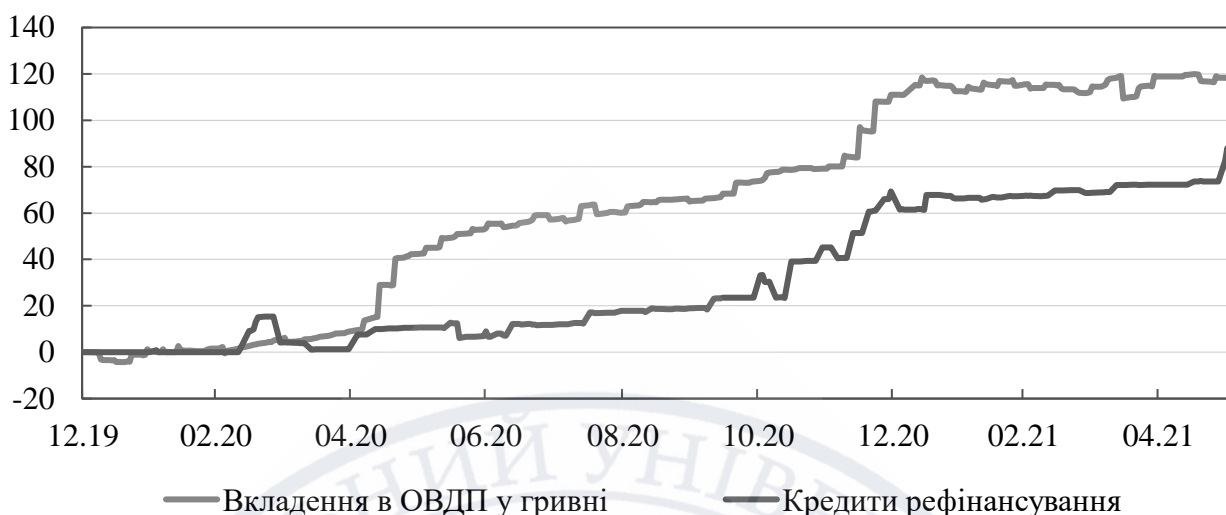

Джерело: складено авторами на основі [25]

Рисунок 2.12 – Річна зміна обсягів ОВДП та чистих кредитів клієнтам у найбільших за активами 20 банках, млрд. грн

Річна зміна обсягів ОВДП та чистих кредитів клієнтам у найбільших за активами 20 банках вказує на концентроване зростання кредитування в ОВДП за умови існування чистих кредитів, тобто вкладення коштів саме в державні цінні папери для банків було більш прибуткове та менш ризиковане. Зміна кредитів рефінансування та вкладень банків ОВДП в 2019-2021 рр. наведена на рис. 2.13. Зміна кредитів рефінансування та вкладень банків ОВДП в 2019-2021 рр. вказує на співпадіння трендів вкладення коштів в ОВДП після їх залучення на внутрішньому банківському ринку у вигляді рефінансування від НБУ.

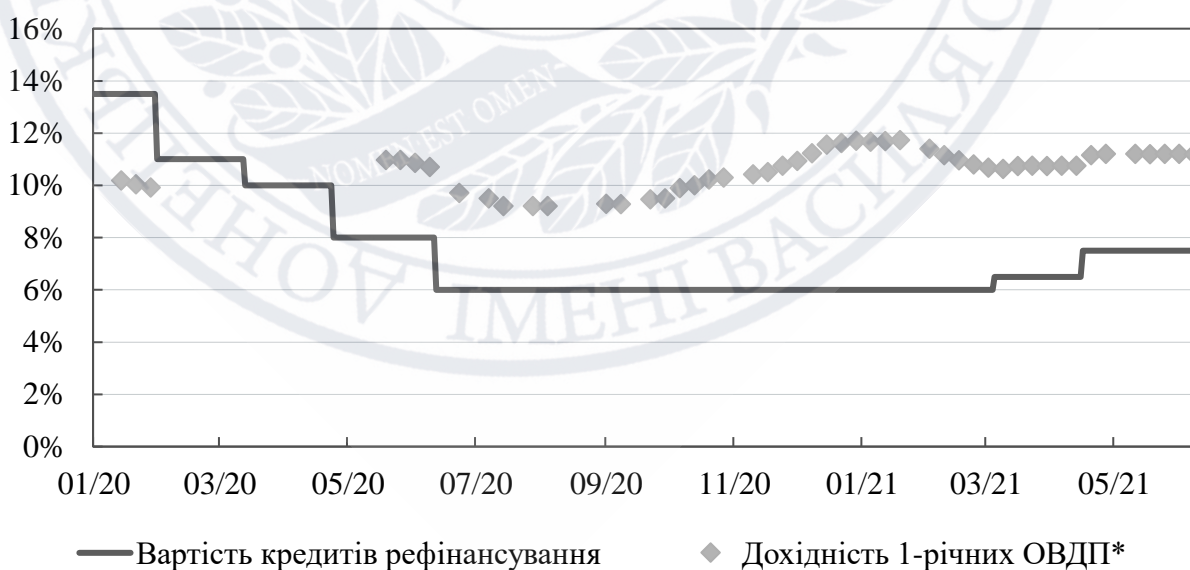

Джерело: складено авторами на основі [25]

Рисунок 2.13 – Зміна кредитів рефінансування та вкладень банків ОВДП в 2019-2021 рр., млрд. грн

Середньозважені ставки рефінансування НБУ та вкладення коштів в ОВДП в 2020-2021 рр. наведені на рис. 2.14. Середньозважені ставки рефінансування НБУ та вкладення коштів в ОВДП в 2020-2021 рр. вказують на значну маржу використання банками коштів рефінансування в розмірі від 3 до 6% річних при вкладенні коштів в ОВДП, при цьому ризик банківського кредитування за такими операціями для банків був майже відсутній.

Джерело: складено авторами на основі [25]

Рисунок 2.14 – Середньозважені ставки рефінансування НБУ та вкладення коштів в ОВДП в 2020-2021 рр., %

Наведені тренди зміни монетарної політики НБУ в Україні та її впливу на банківський сектор засвідчили певні викривлення в регулятивно-наглядній системі, оскільки банки були не зацікавлені в кредитуванні реального сектору економіки, а за рахунок високих ставок вкладали кошти в ОВДП як інструмент регулювання державного боргу в Україні. Карта ризику монетарного регулювання наведена на рис. 2.15.

Джерело: складено авторами на основі [25]

Рисунок 2.15 – Карта ризику монетарного регулювання

Карта ризику монетарного регулювання вказує на скорочення макроекономічного ризику та кредитного ризику корпорацій в 2021 р. в порівнянні з 2020 р., решта ризиків мали стабільну оцінку, що вказує на певне покращення монетарного регулювання в Україні за 2018-2020 рр. Узагальнення інструментарію використання монетарних інструментів для забезпечення стабільності розвитку банківського сектору України вказує на комплексність даної системи монетарного регулювання.

2.2 Оцінка фінансово-економічного стану ПАТ «Креді Агріколь Банк»

ПАТ «Креді Агріколь Банк» - це універсальний банк, що надає банківські послуги на ринку України з 1993 р., тому має високий рівень довіри та ділової репутації. Проведемо аналіз показників бізнесу та фінансово-економічного стану ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. В табл. 2.7 наведено показники балансу ПАТ «Креді Агріколь Банк».

Таблиця 2.7 – Показники балансу ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр., тис. грн.

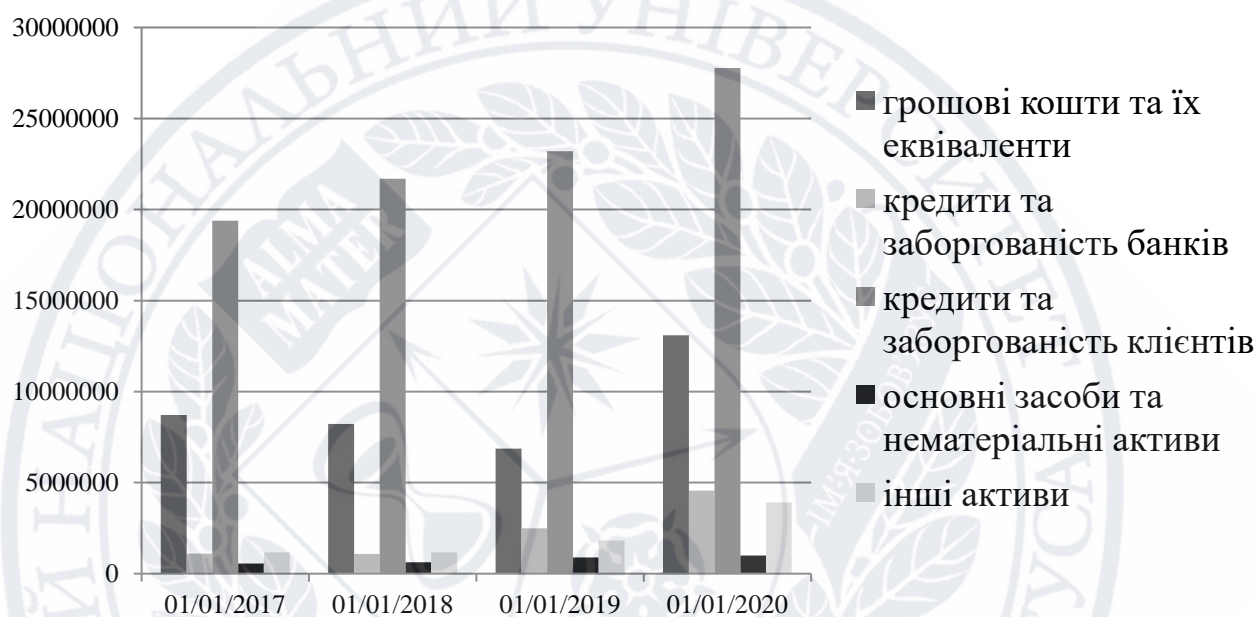
Показник	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
Грошові кошти та їх еквіваленти	8708812	8217346	6 873 541	13 096 793	4 387 981	50,39
Кредити та заборгованість банків	1108974	1090865	2 485 102	4 561 726	3 452 752	311,35
Кредити та заборгованість клієнтів	19393162	21686097	23 210 871	27 779 293	8 386 131	43,24
Основні засоби та нематеріальні активи	560222	623606	892 406	1 002 932	442 710	79,02
Інші активи	1 173 860	1 170 782	1 826 825	3 919 301	2 745 441	233,88
Усього активів	30945030	32788696	35 288 745	50 360 045	19 415 015	62,74
Кошти банків	14448	6142	7 006	2 212	-12 236	-84,69
Кошти клієнтів	26064290	27054046	28 812 862	42 766 641	16 702 351	64,08
Субординований борг	1076750	1064641	678 538	808 567	-268 183	-24,91
інші зобов'язання	525 538	462 619	634 473	681 883	156 345	29,75
Усього зобов'язань	27681026	28587448	30 132 879	44 259 303	16 578 277	59,89
Статутний капітал	1222929	1222929	1 222 929	1 222 929	0	0,00
Нерозподілений прибуток	1246691	1459321	1 729 931	2 570 725	1 324 034	106,20
Резервні та інші фонди банку	796342	1511817	2 139 547	2 226 047	1 429 705	179,53
Резерви переоцінки	-1958	7181	63 459	81 041	82 999	-4238,97
Усього власного капіталу	3264004	4201248	5 155 866	6 100 742	2 836 738	86,91

Джерело: складено авторами на основі [51]

Як видно з таблиці 2.7, показники балансу ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. вказують на наступні тренди: грошові кошти, як і решта елементів активів, зросли на 4387981 тис. грн. (на 50,39%), при цьому кредиторська заборгованість банків зросла на 3452752 тис. грн. (на 311,35%), кредити клієнтів

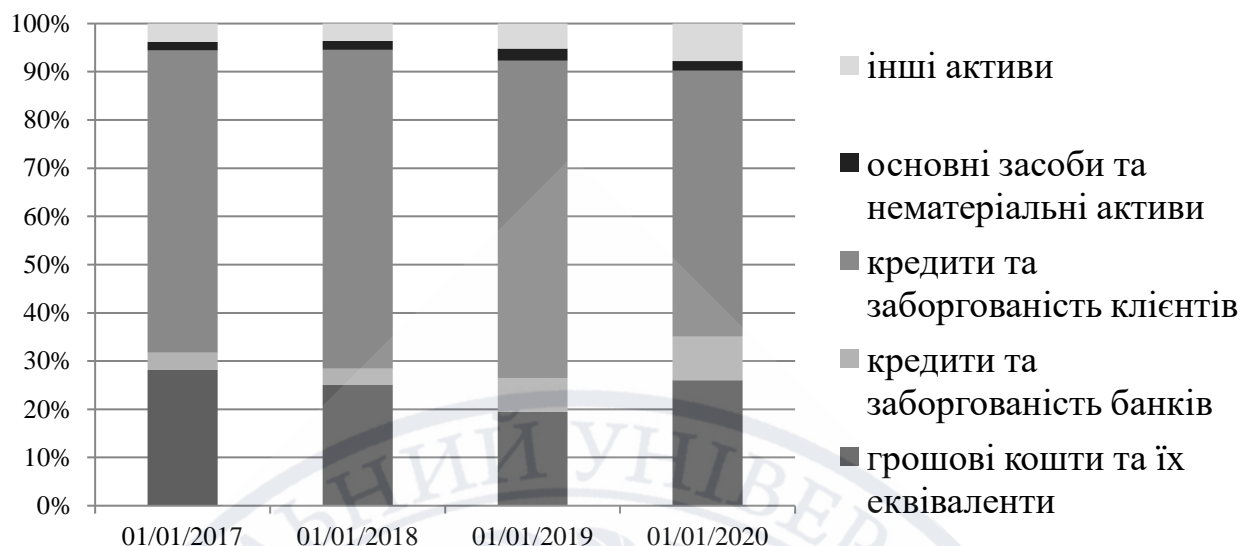
– на 8386131 тис. грн. (на 43,24%), основні засоби – на 442710 тис. грн. (на 79,02%), інші активи – на 2745441 тис. грн. (на 233,88%), а загальна вартість активів – на 19415015 тис. грн. (на 62,74%), що вказує на ефективну банківську організацію роботи, оскільки як найбільш ліквідні кошти, так і кредитний портфель ПАТ «Креді Агроколь Банк» значно зросли за три останні роки. Динаміку активів ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. наведено на рисунку 2.16.

Джерело: складено авторами на основі [51]

Рисунок 2.16 – Динаміка активів ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр., тис. грн.

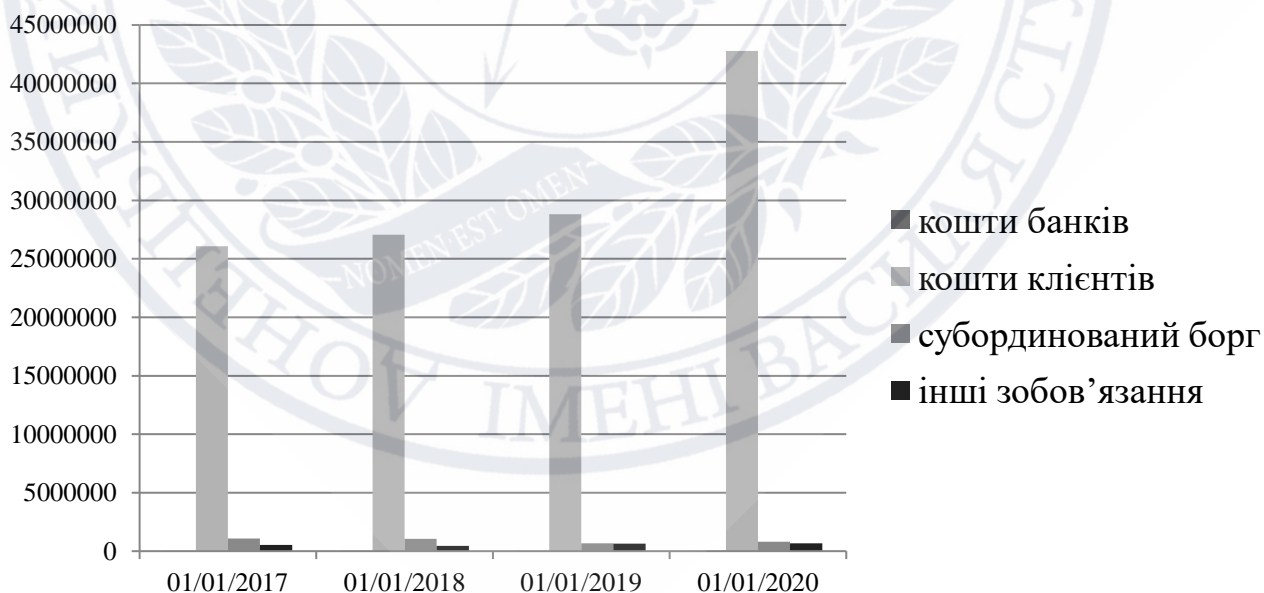
Банківські активи утворюються в результаті активних операцій банку, тобто розміщення власних і залучених коштів з метою одержання доходу, підтримки ліквідності і забезпечення функціонування банку. Далі представимо на рис. 2.17 структуру активів ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. Як видно з рисунку 2.17, структура активів ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує на превалювання кредитного портфелю клієнтів (фізичних та юридичних осіб) та значну частку грошових коштів, що вказує на ліквідність балансу банку.

Джерело: складено авторами на основі [51]

Рисунок 2.17 – Структура активів ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр., %

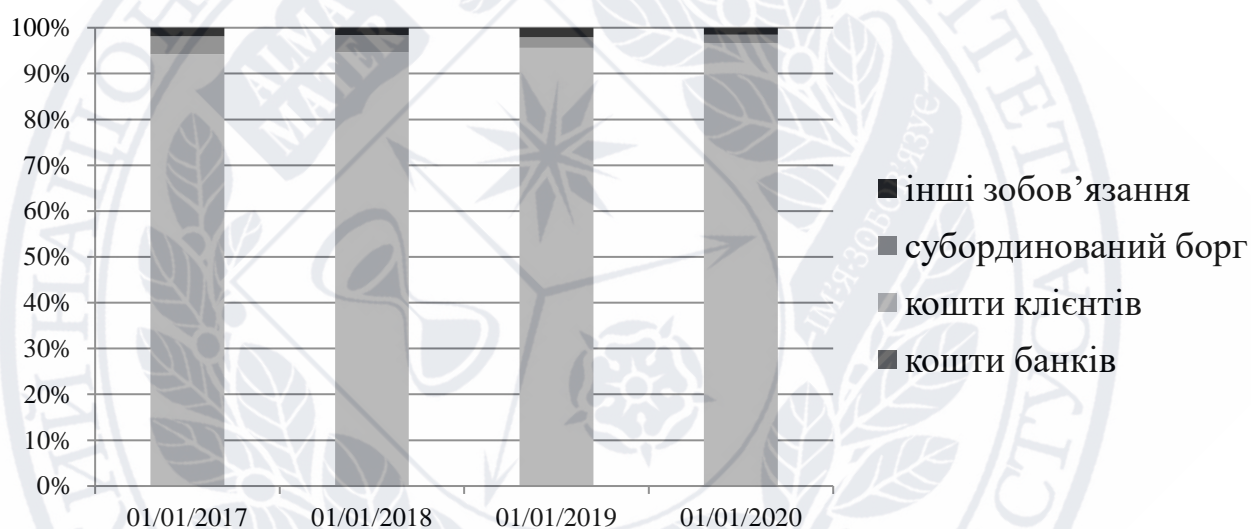
Зобов'язання банку – це вимоги до активів банківської установи, що зобов'язують її сплатити фіксовану суму коштів у визначений час у майбутньому. Динаміка зобов'язань ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. наведена на рис. 2.18.

Джерело: складено авторами на основі [51]

Рисунок 2.18 - Динаміка зобов'язань ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Як видно з рисунку 2.18, важливе місце в складі зобов'язань мали позикові кошти – зобов'язання, загальна сума яких зросла на 16578277 тис. грн. (на 59,89%), в тому числі кошти банків скоротилися на 12236 тис. грн. (на 84,69%), кошти клієнтів зросли на 16702351 тис. грн. (на 64,08%), субординований борг – зменшився на 268183 тис. грн. (на 24,91%), інші зобов'язання – зросли на 156345 тис. грн. (на 29,75%). Структура зобов'язань ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. наведена на рис. 2.19. Як видно з рисунку 2.19, структура зобов'язань ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. вказує на формування їх переважної суми (понад 90%) саме за рахунок коштів клієнтів, тобто фактично банк був депозитно орієнтованим.

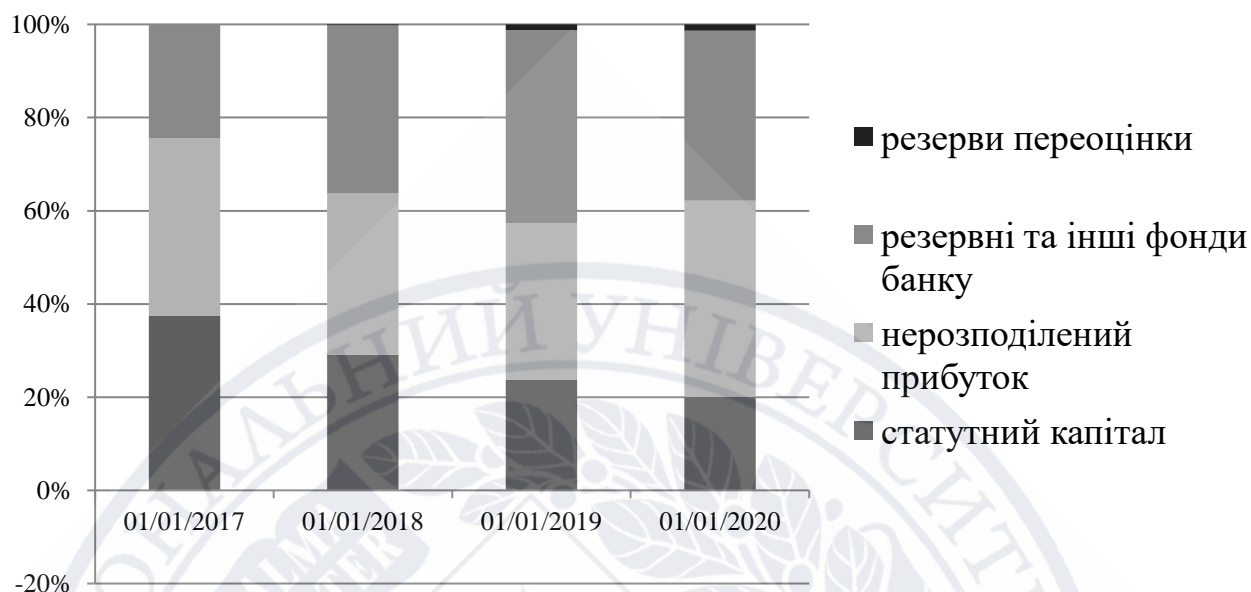
Джерело: складено авторами на основі [51]

Рисунок 2.19 – Структура зобов'язань ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр., %

Динаміка власного капіталу вказує на зростання даного показника банку на 2836738 тис. грн. (на 86,91%), що є позитивним трендом для фінансового стану та автономії бізнесу, зокрема, статутний капітал складав стабільно 1222929 тис. грн., нерозподілений прибуток за рахунок чистого прибутку зріс на 1324034 тис. грн. (на 106,20%), резерви та інші фонди банку – збільшилися на 1429705 тис. грн. (на 179,53%), резерви переоцінки зросли на 82999 тис. грн. Структура власного капіталу ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. наведена на рис. 2.20. Як видно з рисунку 2.20, ключову роль в складі власного капіталу банку

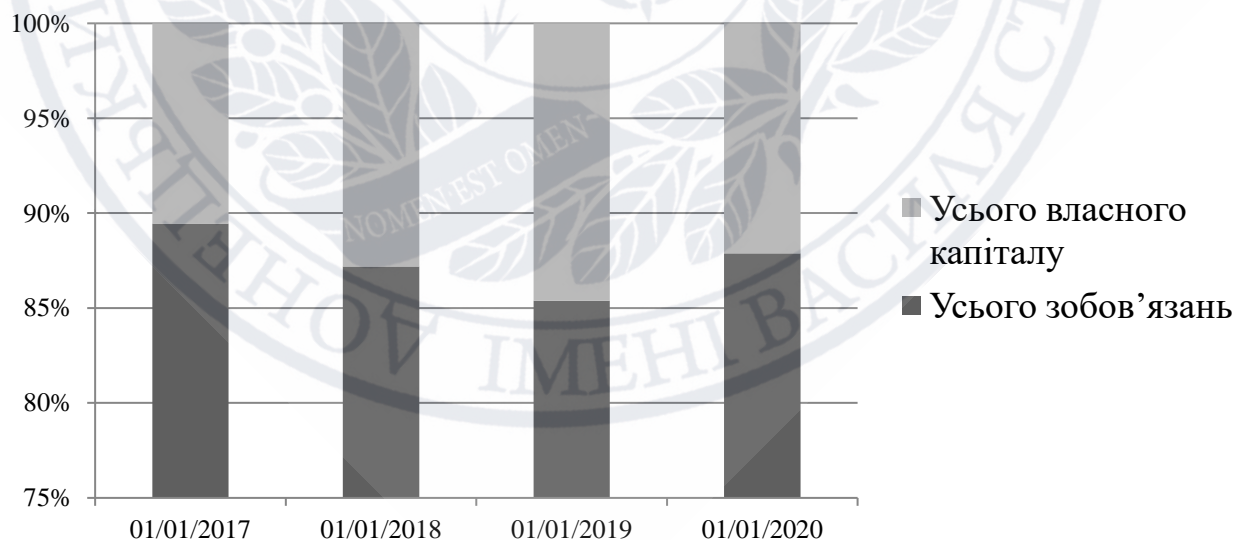
за період аналізу відігравали нерозподілений прибуток, резерви та інші фонди банку, а також - статутний капітал.

Джерело: складено авторами на основі [51]

Рисунок 2.20 – Структура власного капіталу ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр., %

Структура пасивів ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. наведена на рис. 2.21.

Джерело: складено авторами на основі [51]

Рисунок 2.21 – Структура пасивів ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр., %

Як видно з рисунку 2.21, структура пасивів ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. вказує на зростання частки власного капіталу з 10,55% на початок 2018 року до показника 12,11% на кінець 2020 року, при цьому пік власного капіталу був на початку 2020 року – 14,61%, що вказує на позитивні для фінансової автономії банку тренди загалом.

В табл. 2.8 наведено показники звіту про фінансові результати ПАТ «Креді Агроколь Банк».

Таблиця 2.8 – Показники звіту про фінансові результати ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
Процентні доходи	3747025	4 237 981	3 525 872	-221 153	-5,90
Процентні витрати	1417410	1 817 113	1 148 759	-268 651	-18,95
Чистий процентний дохід	2 329 615	2 420 868	2 377 113	47 498	2,04
Комісійні доходи	942566	994 716	958 274	15 708	1,67
Комісійні витрати	239214	198 265	250 106	10 892	4,55
Чистий комісійний дохід	703 352	796 451	708 168	4 816	0,68
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою	272908	541 060	138 185	-134 723	-49,37
Чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти	78046	-139 419	331 364	253 318	324,58
Чистий збиток від нарахування резервів за зобов'язаннями з кредитування	42044	-15 718	-69 854	-111 898	-266,14
Чистий прибуток	1462649	1 729 931	927 294	-535 355	-36,60

Джерело: складено авторами на основі [51]

Як видно з таблиці 2.8, показники звіту про фінансові результати ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. вказують на погіршення ефективності банківського бізнесу, оскільки:

- процентні доходи на фоні росту портфелю кредитів зменшилися на 221153 тис. грн. (на 5,90%), а процентні витрати впали на 268651 тис. грн. (на 18,95%), при цьому чистий процентний дохід зріс на 47498 тис. грн. (на 2,04%) за рахунок менш повільного скорочення процентних витрат банку;

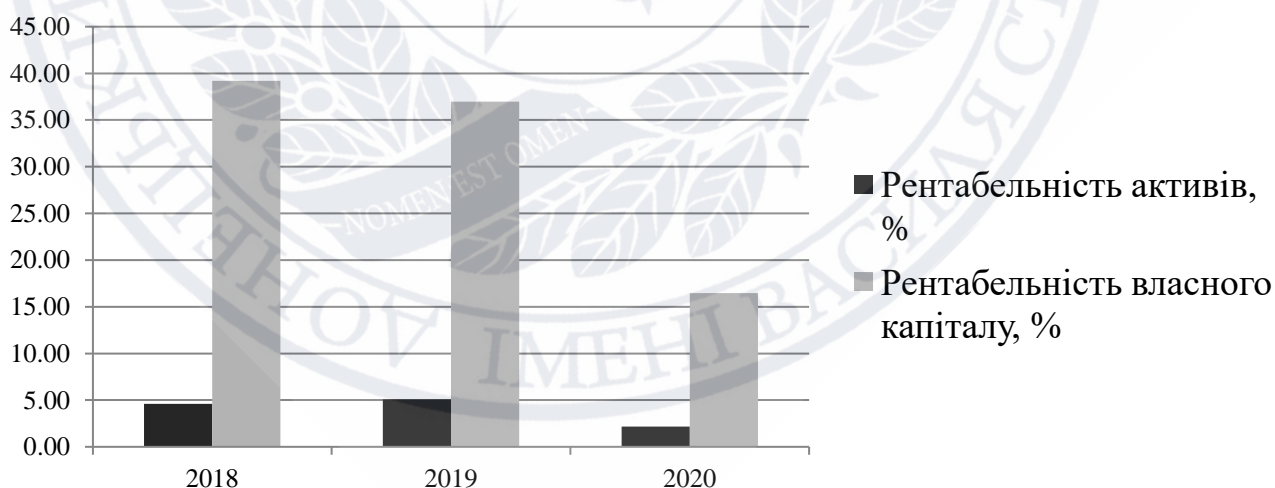
- чистий комісійний дохід зріс на 4816 тис. грн. (на 0,68%), при цьому комісійні витрати зросли на 10892 тис. грн. (на 4,55%), а комісійні доходи – на 15708 тис. грн. (на 1,67%);

- чистий прибуток від операцій з іноземною валютою скоротився на 134723 тис. грн. (на 49,37%), а чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти зріс на 253318 тис. грн. (у 3,24 рази), що вказує на значний монетарний вплив курсової політики на ефективність курсових операцій банку;

- чистий збиток від нарахування резервів за зобов'язаннями з кредитування зріс на 111898 тис. грн. (у 2,66 рази), що вказує на погіршення ефективності формування резервів за кредитними операціями банку;

- наведені тренди загалом призвели до скорочення чистого прибутку на 535355 тис. грн. (на 36,60%), що вказує на погіршення якості управління активами та пасивами ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр.

Рентабельність активів та капіталу – відсоткове відношення чистого прибутку банку до його чистих активів та власного капіталу відповідно. Показники прибутковості бізнесу ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. наведено на рис. 2.22.

Джерело: розраховано авторами

Рисунок 2.22 – Показники прибутковості бізнесу ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр., %

Як видно з рисунку 2.22, показники прибутковості бізнесу ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. вказують на скорочення рентабельності активів з 4,59 % в 2018 році до показника 2,17 % в 2020 році (зменшення на 2,42%), при цьому рентабельність власного капіталу скоротилася з 39,19 % до 16,48 % (на 22,71 %), що вказує на загальне погіршення ефективності використання активів та власного капіталу для формування чистого прибутку банку. Економічні нормативи банківського бізнесу ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2021 рр. наведено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Економічні нормативи банківського бізнесу ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2021 рр.

Дата	Н1, тис.грн	Н2	Н3	Н6	Н7	Н8	Н9	Н11	Н12
1.09.2021	6 220 308	17,80	8,90	94,28	19,79	60,76	0,35	0,07	0,07
1.01.2021	6 287 968	16,86	10,27	84,52	20,47	58,40	0,41	0,07	0,07
1.01.2020	5 245 262	19,75	11,86	92,20	19,08	41,14	0,50	0,07	0,07
1.01.2019	4 746 765	19,41	64,78	73,61	94,15	12,49	49,60	0,74	0,07
1.01.2018	3 723 925	18,74	72,99	73,42	94,10	18,13	78,33	0,86	0,07
Відхилення	2 496 383	-0,94	-64,09	20,86	-74,31	42,63	-77,98	-0,79	0,00

Джерело: розраховано авторами

Як видно з таблиці 2.9, економічні нормативи банківського бізнесу ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2021 рр. вказують на такі тренди:

- норматив Н1 – регулятивного капіталу за період аналізу покращився на 2496383 тис. грн.;
- норматив достатності капіталу скоротився з 18,74% до 17,80% - на 0,94 % і був значно вище нормативного значення в 10%;
- норматив Н3 скоротився з 64,09 до 8,90% (на 64,09%);
- норматив миттєвої ліквідності Н4 при ставці не менше 20% за період аналізу зріс на 20,86% і був значно вище 20%;
- норматив короткострокової ліквідності (більше 60%) зріс на 20,86%;
- норматив Н7 - максимального розміру кредитного ризику на 1 контрагента (не більше 25 %) скоротився на 74,3%;
- норматив великих кредитних ризиків Н8 зріс на 42,63%;
- нормативи інвестування в цінні папери та загальної суми інвестування виконувалися та мали тренди до скорочення ризикованості.

Таким чином, загальний огляд фінансово-економічного стану ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. вказує на покращення обсягів та векторів банківського бізнесу, проте в результаті несистемного росту ефективність банківської діяльності за період аналізу погіршилася, а показники якості управління активами та пасивами банку впали. При цьому філійна мережа банку скоротилася з 153 філій та відділень на початок 2018 року до 147 філій на відділень в 3 кварталі 2021 року.

2.3 Оцінка впливу монетарних інструментів на показники діяльності ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2021 рр.

Ключовими показниками впливу монетарних інструментів на показники діяльності ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. обрано курс валюти (девальвація гривні) і рівень інфляції, а напрямками впливу - активи; кредитний портфель; депозитний портфель; чистий прибуток, тому актуальним є розгляд динаміки обраних макроекономічних показників. Динаміка зміни показників середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції наведена в табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Динаміка зміни показників середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції

Показник	2018	2019	2020
курс валюти (девальвація гривні), грн. за 1 дол. США	27,20	25,85	26,96
рівень інфляції, %	109,8	104,1	105,0
темپ зростання курсу валют, %	102,26	95,04	104,29
темپ зростання рівня інфляції, %	96,57	94,81	100,86

Джерело: складено авторами на основі [25]

Як видно з таблиці 2.10, динаміка зміни показників середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції вказує на скорочення інфляції з 9,8% до 5,0%, що є позитивним трендом для економіки, при цьому середньорічного курсу валют (на прикладі долару США) скоротився з 27,20 грн. за 1 дол. США до 26,96 грн. за 1 дол. США. Основні показники діяльності банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Основні показники діяльності банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр., тис. грн. (середні)

Показник	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Кредитний портфель	20539630	22448484	25495082
Активи	31866863	34038720,5	42824395
Депозитний портфель	10295	6574	4609

Джерело: складено авторами на основі [51]

Як видно з таблиці 2.11, депозитний портфель банку мав тренд до скорочення на фоні росту його активів та кредитного портфелю, що вказує на зміну векторів залучення коштів для банківського бізнесу ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр.

В табл. 2.12 наведено темпи впливу приросту середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції на основні показники діяльності ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.12 – Темпи впливу приросту середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції на основні показники діяльності ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр.

Показник	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Обліковий рівень кредитного портфелю банку, тис. грн.	20539630	22448484	25495082
Обліковий рівень активів банку, тис. грн.	31866863	34038720,5	42824395
Обліковий рівень депозитного портфелю банку, тис. грн.	10295	6574	4609
Реальний рівень кредитного портфелю банку, тис. грн.	20799102,55	24913023,81	24237888,42
Реальний рівень активів банку, тис. грн.	32269429,95	37775711,47	40712671,87
Реальний рівень депозитного портфелю банку, тис. грн.	10425,05	7295,74	4381,72
Відхилення реального рівня від фактичного показника кредитного портфелю банку, тис. грн.	259472,55	2464539,81	-1257193,58
Відхилення реального рівня від фактичного показника активів банку, тис. грн.	402566,95	3736990,97	-2111723,13
Відхилення реального рівня від фактичного показника депозитного портфелю банку, тис. грн.	130,05	721,74	-227,28

Джерело: розраховано авторами

Як видно з таблиці 2.12, відхилення реального рівня кредитного портфелю банку від фактичного показника за рахунок впливу інфляції та девальвації в 2018 р. складало 259472,55 тис. грн., в 2019 р. - 2464539,81 тис. грн., в 2020 р. - 1257193,58 тис. грн.; відхилення реального рівня активів банку від фактичного

показника за рахунок впливу інфляції та девальвації в 2018 р. складало 402566,95 тис. грн., в 2019 р. 3736990,97 тис. грн., в 2020 р. - 2111723,13 тис. грн.; відхилення реального рівня депозитного портфелю банку від фактичного показника за рахунок впливу інфляції та девальвації в 2018 р. складало 130,05 тис. грн., в 2019 р. 721,74 тис. грн., в 2020 р. - 227,28 тис. грн.

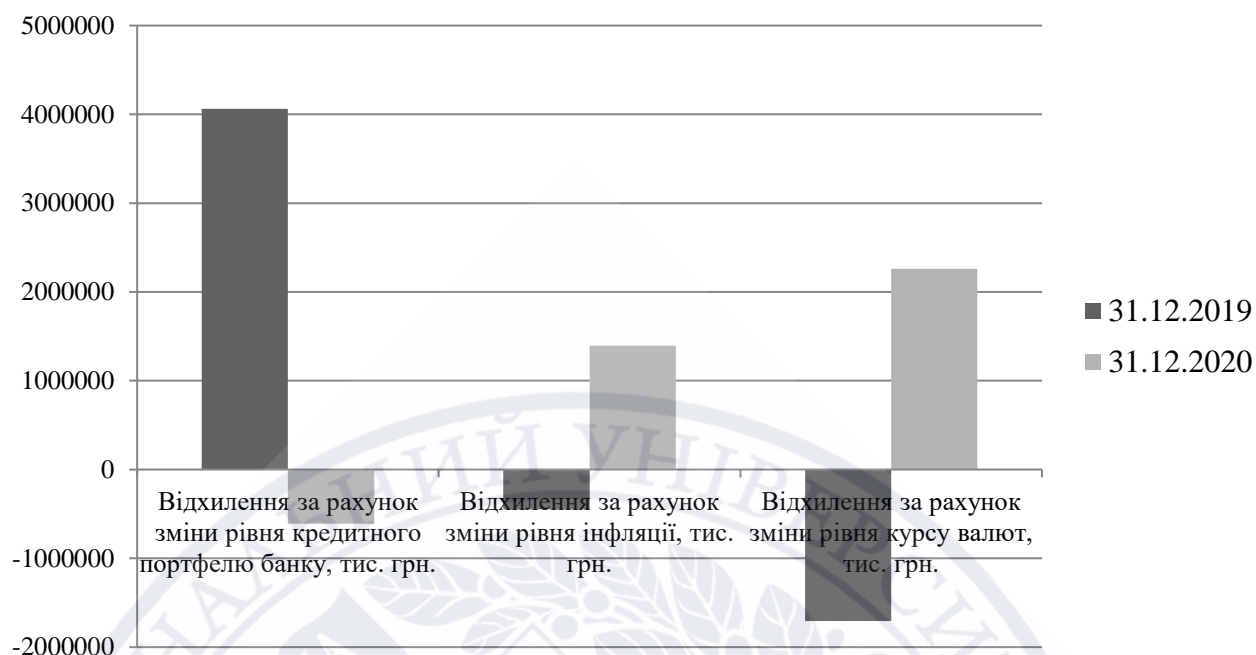
Динаміка зміни показників середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан реального кредитного портфелю банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Динаміка зміни показників середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан реального кредитного портфелю банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр.

Показник	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Обліковий рівень кредитного портфелю банку, тис. грн.	20539630	22448484	25495082
Реальний рівень кредитного портфелю банку, тис. грн.	20799102,55	24913023,81	24237888,42
Відхилення реального рівня від фактичного показника кредитного портфелю банку, тис. грн.	259472,55	2464539,81	-1257193,58
Зміна кредитного портфелю банку, тис. грн.	x	1908854,00	3046598,00
Відхилення за рахунок зміни рівня кредитного портфелю банку, тис. грн.	x	4062599,35	-608347,11
Відхилення за рахунок зміни рівня інфляції, тис. грн.	x	-448378,62	1393659,19
Відхилення за рахунок зміни рівня курсу валют, тис. грн.	x	-1705366,73	2261285,92

Джерело: розраховано авторами

Як видно з таблиці 2.13, динаміка зміни показників середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан реального кредитного портфелю банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. вказує на провідний вплив зміни фактичного реального кредитного портфелю та зміни інфляції. Вплив зміни показників середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан реального кредитного портфелю банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. наведено на рис. 2.23.

Джерело: складено авторами

Рисунок 2.23 – Вплив зміни показників середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан реального кредитного портфелю банку ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр.

Зміна кредитного портфелю банку в 2018-2019 рр. складала 1908854,00 тис. грн., в 2019-2020 рр. + 3046598,00 тис. грн., провідний фактор – зміна реального рівня кредитного портфелю банку ПАТ «Креді Агріколь Банк». Динаміка зміни показників середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан реальних активів банку ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.14.

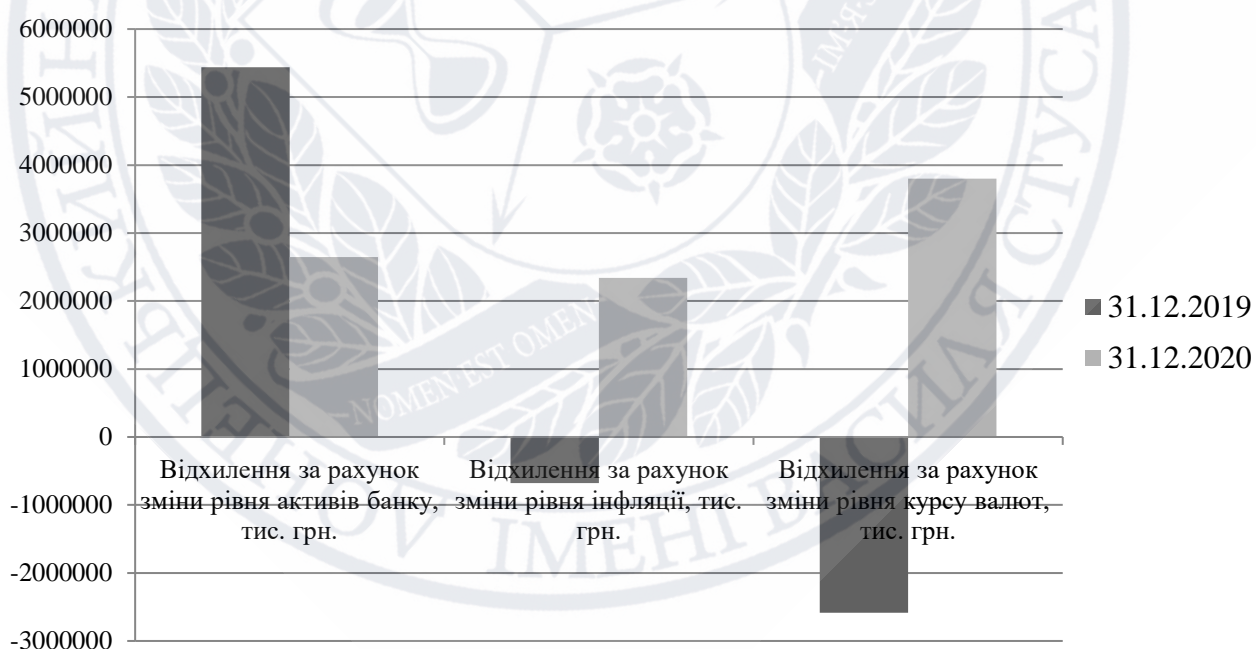
Як видно з таблиці 2.14, динаміка зміни показників середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан реальних активів ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. вказує на провідний вплив зміни фактичного реального рівня активів та зміни рівня інфляції.

Таблиця 2.14 – Динаміка зміни показників середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан реальних активів банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр.

Показник	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Обліковий рівень активів банку, тис. грн.	31866863	34038720,5	42824395
Реальний рівень активів банку, тис. грн.	32269429,95	37775711,47	40712671,87
Відхилення реального рівня від фактичного показника активів банку, тис. грн.	402566,95	3736990,97	-2111723,13
Зміна активів банку, тис. грн.	x	2171857,50	8785674,50
Відхилення за рахунок зміни рівня активів банку, тис. грн.	x	5437589,67	2646419,36
Відхилення за рахунок зміни рівня інфляції, тис. грн.	x	-679878,19	2340946,06
Відхилення за рахунок зміни рівня курсу валют, тис. грн.	x	-2585853,98	3798309,08

Джерело: розраховано авторами

Вплив зміни показників середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан реальних активів банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. наведено на рис. 2.24.

Джерело: складено авторами

Рисунок 2.24 – Вплив зміни показників середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан реальних активів банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр.

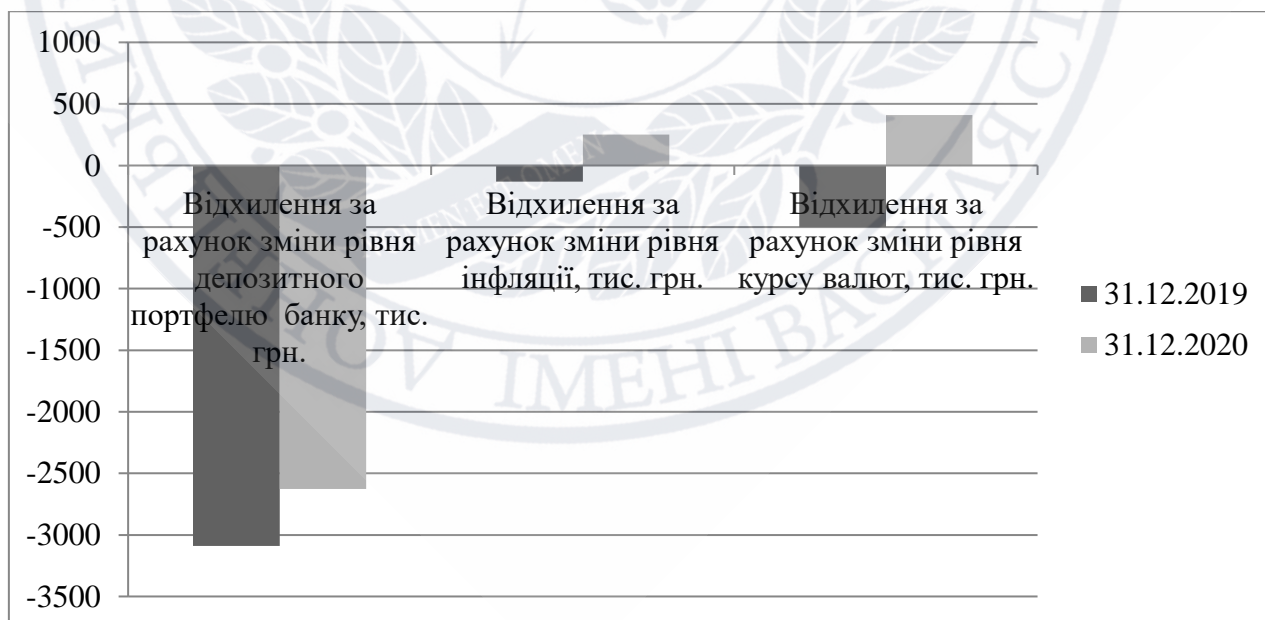
Динаміка зміни показників середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан депозитного портфелю банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.15.

Таблиця 2.15 - Динаміка зміни показників середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан депозитного портфелю банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр.

Показник	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Обліковий рівень депозитного портфелю банку, тис. грн.	10295	6574	4609
Реальний рівень депозитного портфелю банку, тис. грн.	10425,05	7295,74	4381,72
Відхилення реального рівня від фактичного показника депозитного портфелю банку, тис. грн.	130,05	721,74	-227,28
Зміна депозитного портфелю банку, тис. грн.	x	-3720,99	-1965,01
Відхилення за рахунок зміни рівня депозитного портфелю банку, тис. грн.	x	-3090,27	-2625,75
Відхилення за рахунок зміни рівня інфляції, тис. грн.	x	-131,31	251,95
Відхилення за рахунок зміни рівня курсу валют, тис. грн.	x	-499,41	408,79

Джерело: розраховано авторами

Вплив зміни показників середньорічного курсу валюти (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан депозитного портфелю банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. наведено на рис. 2.25.

Джерело: складено авторами

Рисунок 2.25 – Вплив факторів на стан депозитного портфелю банку ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр.

Як видно з таблиці 2.15, динаміка зміни показників середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції і її вплив на стан депозитного портфелю ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. вказує на провідний вплив зміни фактичного реального рівня депозитного портфелю та зміни курсу валюти. Темпи впливу приросту середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції на показники ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. вказує на динамічний вплив фактору курсу валют, що найбільше вплив на зміну показників діяльності банку.

Монетарна політика мала стратегічний вплив на зміну фінансово-економічного стану показників банківського бізнесу ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр., при чому саме девальваційно-інфляційні процеси відігравали найбільший вплив на зміну реальних показників активів, депозитного та кредитного портфелю банку.

Таким чином, динаміка показників стану банківського сектору України в 2018-2020 рр. вказує на стабільне зростання активів, при чому в 2018 р. зростав кредитний портфель, проте в 2019-2020 рр. він скорочувався, також в відбувалося зростання депозитного портфелю в 2018-2020 рр., що вказує на зростання рівня довіри до банківської системи з боку населення.

«Креді Агроколь Банк» - це універсальний банк, що надає банківські послуги на ринку України з 1993 р., тому має високий рівень довіри та ділової репутації. Філійна мережа банку скоротилася з 153 філій та відділень на початок 2018р. до 147 філій на відділень в 3 кварталі 2021 р.

Загальний огляд фінансово-економічного стану ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. вказує на покращення обсягів та векторів банківського бізнесу, проте в результаті несистемного росту ефективність банківської діяльності за період аналізу погіршилася, а показники якості управління активами та пасивами банку впали.

Показники прибутковості бізнесу ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. вказують на скорочення рентабельності активів з 4,59 % в 2018 році до показника 2,17 % в 2020 році (зменшення на 2,42%), при цьому рентабельність

власного капіталу скоротилася з 39,19 % до 16,48 % (на 22,71 %), що вказує на загальне погіршення ефективності використання активів та власного капіталу для формування чистого прибутку банку.

Ключовими показниками впливу монетарних інструментів на показники діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. обрано курс валюти (девальвація гривні) і рівень інфляції, а напрямками впливу - активи; кредитний портфель; депозитний портфель; чистий прибуток, тому актуальним є розгляд динаміки обраних макроекономічних показників. Монетарна політика мала стратегічний вплив на зміну фінансово-економічного стану показників банківського бізнесу ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр., при чому саме девальваційно-інфляційні процеси відігравали найбільший вплив на зміну реальних показників активів, депозитного та кредитного портфелю банку. Динаміка зміни показників середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції вказує на скорочення інфляції з 9,8% до 5,0%, що є позитивним трендом для економіки, при цьому середньорічного курсу валют (на прикладі долару США) скоротився з 27,20 грн. за 1 дол. США до 26,96 грн. за 1 дол. США.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ДІЄВОСТІ МОНЕТАРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

3.1 Концепція вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України

Монетарна (грошово-кредитна) політика — це сукупність заходів, які вживає центральний банк для підтримки цінової стабільності в цілях сприяння сталому та збалансованому розвитку економіки. Кінцевою (основний) метою монетарної політики є забезпечення цінової стабільності. Це пов'язано з тим, що в довгостроковому періоді темпи зміни цін в економіці (інфляція) повністю визначаються темпами зміни грошової пропозиції. У цьому сенсі інфляція являє собою грошовий феномен. Вплив монетарної політики на довгострокове зростання економіки проявляється не безпосередньо, а опосередковано через формування сприятливої цінової середовища для інвестиційної діяльності [2].

В даний час ефективна монетарна політика повинна базуватися на продуманій концепції вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України.

Метою даної концепції є підвищення ефективності використання монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківського сектору України. Відповідно до поставленої мети передбачається виконання таких завдань, як стабільність валютного курсу; стабільність рівня цін; стабільність очікувань інвестора.

Концепція вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору передбачає ефективне виконання наступних принципів: цілеспрямованість; транспарентність (прозорість); визначеність часових горизонтів; відповідальність; плановість та прогнозованість. Принцип цілеспрямованості ґрунтується на чіткому визначенні цілей монетарної політики та узгодженні між операційними, проміжними та стратегічними цілями. Принцип транспарентності полягає в інформуванні громадськості щодо

реалізації монетарної політики. Принцип визначеності часового лагу монетарних цілей встановлює проміжок часу між початком здійснення заходів і очікуваними результатами. Принцип відповідальності передбачає розподіл повноважень та нормативних обов'язків за досягнення визначених стратегічних пріоритетів.

Відповідно до поставленої мети потрібно визначити суб'єкт та об'єкт монетарного регулювання розвитку банківського сектору.

Суб'єктами у даній концепції виступають: центральний банк (НБУ); органи законодавчої та виконавчої влади, фінансово-кредитні інституції.

Об'єктами концепції є: прямі (змінні грошового ринку: маса грошей, ціна грошей, валютний курс); опосередковані (банківська, виробнича, соціальна сфери та ін.).

У процесі вдосконалення монетарного регулювання повинні використовуватись наступні інструменти (режими монетарної політики):

- 1) таргетування обмінного курсу
- 2) монетарне таргетування
- 3) інфляційне таргетування.

Режим таргетування обмінного курсу означає, що НБУ прив'язує вартість національної валюти до курсу валюти (кошика валют) країни (країн) з низьким рівнем інфляції, тобто проміжним орієнтиром монетарної політики є певний рівень або зміна обмінного курсу. Спираючись на теорію відносного паритету купівельної спроможності, даний режим передбачає, що при фіксації обмінного курсу інфляція всередині країни повинна наближатися до інфляції в країні валюти прив'язки. Основним інструментом досягнення цілей монетарної політики виступають валютні інтервенції [37].

Для того щоб ефективно використовувати даний режим, країна повинна мати істотні золотовалютними резервами для протидії шоків на валютному ринку. Режим монетарного таргетування як проміжний орієнтир використовує один з показників грошової маси. Теоретично спираючись на рівняння обміну І. Фішера, даний режим передбачає наявність в країні тісного прямого взаємозв'язку обраного проміжного орієнтиру і індексу споживчих цін.

Основним інструментом досягнення цілей монетарної політики виступають інструменти регулювання ліквідності банків.

Важливою умовою ефективного здійснення режиму монетарного таргетування є наявність гнучкого курсу національної валюти до іноземних валют. Це дозволяє центральному банку зосередитися на вирішенні завдання з управління грошовою пропозицією через інструменти регулювання ліквідності банків і мінімізувати вплив валютного каналу на проміжний орієнтир.

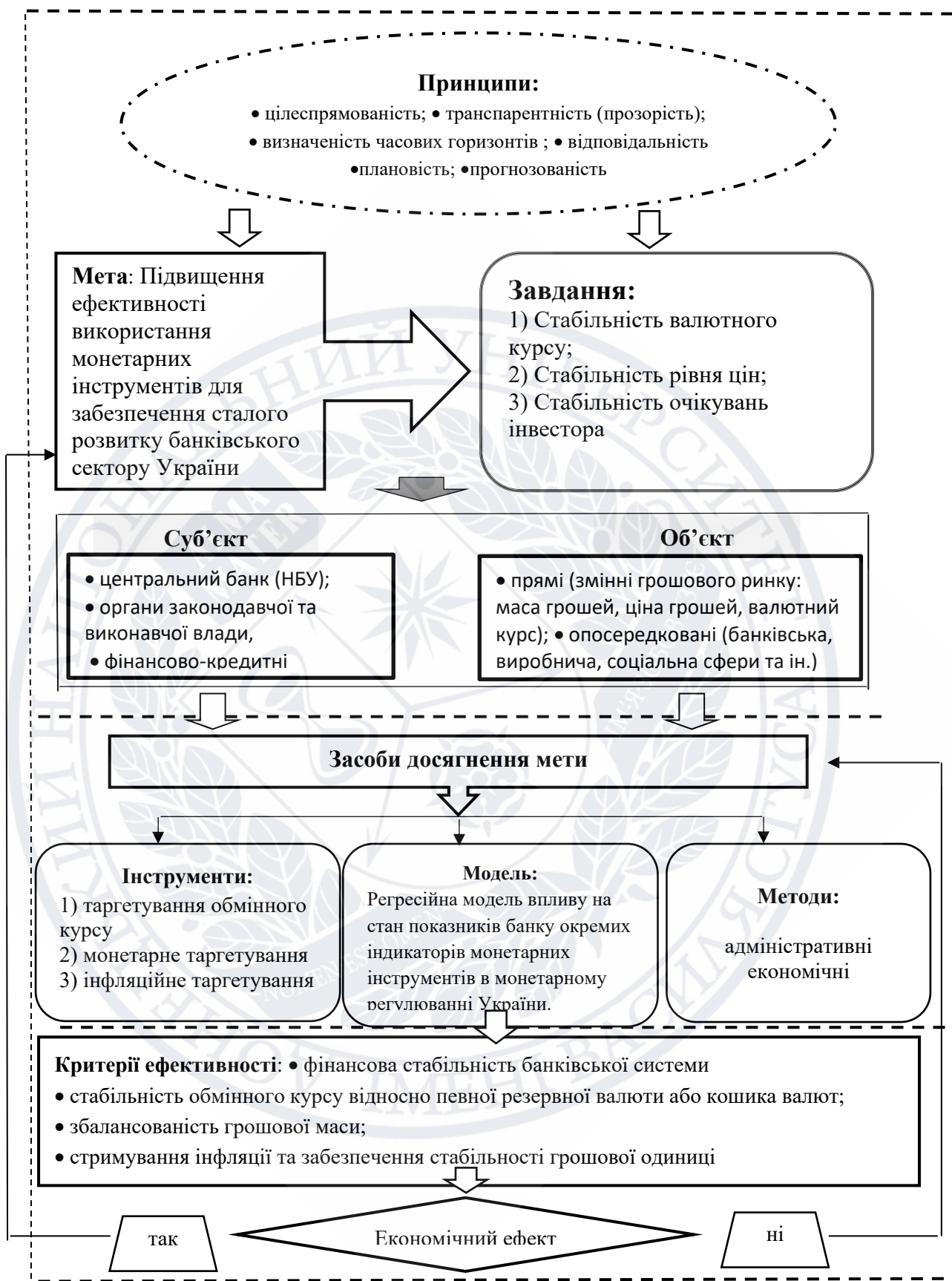
Режим таргетування інфляції передбачає, що центральний банк досягає своєї кінцевої мети через управління інфляційними очікуваннями. Як проміжний орієнтир виступає прогноз інфляції. Основний вплив монетарної політики здійснюється, як правило, через канал процентної ставки.

Метою використання монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківського сектору України є забезпечення фінансової стабільності банківської системи. Ініціатором використання монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківського сектору України є НБУ як провідний регулятивний орган в сфері банківської діяльності. Горизонт використання монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківського сектору України – оперативний, тактичний, стратегічний.

При цьому в коротко- і середньостроковому періодах заходи монетарної політики впливають на економічну активність, а на інфляцію, крім грошової пропозиції, впливають і інші фактори. В результаті вплив заходів монетарної політики на інфляцію здійснюється не безпосередньо, а опосередковано через їх вплив на сукупний попит в економіці і витрати виробництва, що обумовлює функціонування трансмісійного механізму монетарної політики.

Концепція вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України узагальнена на рис. 3.1.

Джерело: розроблено авторами

Рисунок 3.1 – Концепція вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України

Механізм впливу монетарної політики на стан економіки та інфляцію досить складний. Разом з тим специфіка його роботи виступає одним з ключових критеріїв вибору режиму монетарної політики країни - сукупності правил і процедур проведення центральним банком монетарної політики [7].

Ключовою характеристикою монетарного режиму є система цільових орієнтирів, що утворюють свого роду ієрархічну структуру, в якій для досягнення кінцевої мети необхідно послідовно поставити і виконати операційні і проміжні орієнтири за допомогою застосування відповідних інструментів монетарної політики.

Загальною характеристикою проміжних орієнтирів є їх стійкий взаємозв'язок з кінцевою метою, кількісна вимірність, можливість центрального банку впливати на них своїми інструментами, прозорість і зрозумілість. Використання проміжних орієнтирів необхідно з огляду на те, що взаємозв'язок між інструментами і кінцевою метою монетарної політики складна. Сигнали, що посиляються економіці через операції і інструменти центрального банку, проявляються на динаміці загального рівня цін із запізненням (тимчасовим лагом).

Операційні цілі підсилюють взаємозв'язок інструментів монетарної політики і проміжних орієнтирів. Через їх постановку і досягнення центральні банки забезпечують виконання проміжних і, отже, кінцевих цілей. Вибір операційних цілей визначається режимом монетарної політики, а самі операційні цілі зумовлюють використання конкретних інструментів грошово-кредитної політики [14]. Методи вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України - лінійний та регресійний, що дозволяють відповідним чином провести оцінку впливу монетарного інструменту на стан фінансової стабільності загально банківської системи.

З 2014р. НБУ реалізує грошово-кредитну політику в режимі монетарного таргетування. Перехід до нового режиму був викликаний необхідністю підвищення ефективності монетарної політики та контрольованості інфляційних процесів НБУ [15].

Ключовими характеристиками поточного монетарного режиму НБУ є:

- закріплення цінової стабільності як основної мети грошово-кредитної політики;
- щорічне встановлення кількісного значення мети щодо інфляції для досягнення основної мети в середньостроковому періоді;
- використання широкої грошової маси в якості проміжного орієнтиру для досягнення мети щодо інфляції;
- кількісне значення проміжного орієнтиру встановлюється відповідним досягненню мети щодо інфляції з урахуванням прогнозованого зміни рівноважних ВВП і швидкості обігу;
- управління грошовою базою або процентною ставкою одностороннього міжбанківського ринку для контролю за проміжним орієнтиром;
- реалізація курсової політики в режимі плаваючого курсу;
- відкрита інформаційна політика НБУ, яка передбачає інформування широкої громадськості про проведену грошово-кредитну політику.

Вибір монетарного таргетування як режим грошово-кредитної політики в НБУ зумовлений наступними факторами:

- широка грошова маса демонструє стійку взаємозв'язок з динамікою інфляції, що забезпечує підконтрольність виконання НБУ основної мети монетарної політики за допомогою управління проміжним орієнтиром;
- існує стабільна функція попиту на гроші, що дозволяє НБУ прогнозувати динаміку широкої грошової маси і її агрегатів;
- присутній стійкий причинно-наслідковий зв'язок між операційним орієнтиром і широкою грошовою масою, що дозволяє досягати проміжну мету за допомогою операційної;
- НБУ інструментами монетарної політики здатний забезпечувати виконання операційного орієнтира.

Реалізація курсової політики НБУ здійснюється в режимі плаваючого курсу. Національний банк не встановлює будь-які цілі за рівнем курсу або темпам його зміни. Динаміка курсу гривні формується під впливом ринкових сил

– співвідношення попиту на іноземну валюту і її пропозиції на внутрішньому валютному ринку. Виходячи з цього, зміна курсу може бути обумовлено досить широким набором факторів, що впливають на дане співвідношення.

Так, зміна курсу гривні по відношенню до окремих іноземних валют (наприклад, до долара США) може бути викликано впливом не тільки внутрішніх чинників, а й пов'язане з динамікою курсів на світових ринках і економічною ситуацією в країнах, по відношенню до валют яких він встановлюється. Використання гнучкого курсу виступає в ролі свого роду "автоматичного стабілізатора" при впливі зовнішніх шоків і знижує вплив їх негативних наслідків на економіку країни [17].

Дія правил курсової політики в НБУ направлено на:

- згладжування денних коливань вартості кошика валют;
- забезпечення позитивного сальдо операцій НБУ (перевищення обсягів купівлі іноземної валюти над обсягами її продажу) в середньостроковому періоді для поповнення золотовалютних резервів;
- обмеження денних обсягів інтервенцій.

Правила курсової політики в НБУ можна розділити на два блоки:

- основні елементи, що формують систему коридорів для вартості кошика валют;
- операційне правило, є керівництвом щодо обсягів інтервенцій і вартості кошика, за яким їх слід проводити під час торгової сесії.

Побудова коридорів здійснюється навколо центрального значення - розрахункової величини, яка формує середину коридору, зміна і перерахунок якої відбувається щодня і залежить від підсумків попередніх торгів. На його зміна впливають три фактори:

- зміна курсу (збільшення вартості кошика валют за підсумками торгів призводить до зрушення центрального значення вгору, а скорочення - вниз);
- вчинені інтервенції (при здійсненні НБУ продажу іноземної валюти за підсумками торгів центральне значення коригується в бік підвищення, при покупці - зниження);

- достатність золотовалютних резервів (низький рівень золотовалютних резервів призводить до поступового зміщення центрального значення вгору, але ступінь цього зсуву слабшає у міру накопичення резервів).

Нейтральний діапазон являє собою коридор, в межах якого НБУ не здійснює втручання в хід торгів і дозволяє вартості кошика валют вільно змінюватися. При виході за межі нейтрального діапазону вартість кошика потрапляє в операційний інтервал, усередині якого Національний банк починає проводити операції з купівлі або продажу іноземної валюти (в залежності від напрямку зміни вартості кошика), обмежуючи її подальший рух. Обсяги операцій зростають у міру віддалення вартості кошика від центрального значення, а їх величина визначається операційним правилом. По досягненню кордону операційного інтервалу допускається використання повного обсягу денного ліміту інтервенцій [9].

Розмір денного ліміту інтервенцій є розрахунковим і на його зміну впливають здійснюються Національним банком операції на валютному ринку. Так, продаж іноземної валюти веде до скорочення денного ліміту інтервенцій, в той час як покупка - до збільшення. Проте, щоб уникнути ситуації, коли після тривалих періодів купівлі іноземної валюти розмір денного ліміту інтервенцій може стати надмірно великим, його максимальна величина є обмеженою. Описаний порядок визначення денного ліміту інтервенцій дозволяє звести до мінімуму ризик повної втрати резервів в результаті продажу іноземної валюти.

Процентна політика НБУ є комплексом заходів, спрямованих на регулювання ціни грошей в економіці і є частиною грошово-кредитної політики.

Метою процентної політики НБУ є підтримка всього комплексу процентних ставок грошового і кредитно-депозитного ринків на рівні, відповідному досягнення проміжної і основний цілей монетарної політики з урахуванням необхідності забезпечення фінансової стабільності та сталого розвитку економіки.

НБУ реалізує процентну політику за допомогою встановлення ставки рефінансування, ставок по постійно доступними операціями регулювання ліквідності банків, проведення операцій з регулювання ліквідності банків.

Ставка рефінансування є ставкою НБУ, що є базовим інструментом регулювання рівня процентних ставок на грошовому ринку і служить основою для встановлення процентних ставок за операціями надання ліквідності банкам [34].

Ставки по постійно доступним інструментам регулювання ліквідності банків формують коридор процентних ставок. Використання НБУ коридору процентних ставок покликане обмежити коливання процентних ставок ринку міжбанківського кредитування.

Операції з регулювання ліквідності банків спрямовані на досягнення операційного орієнтира монетарної політики. Головну роль в регулюванні ліквідності банків грають основні операції на відкритому ринку, які можуть здійснюватися у формі кредитів, угод СВОП, емісії облігацій, прямого і зворотного РЕПО, депозитів. За допомогою проведення основних операцій на відкритому ринку НБУ формує необхідний рівень ставки одноденних міжбанківських кредитів в гривні.

Рішення про рівень ставки рефінансування і ставок по постійно доступним інструментам регулювання ліквідності банків приймаються Правлінням НБУ.

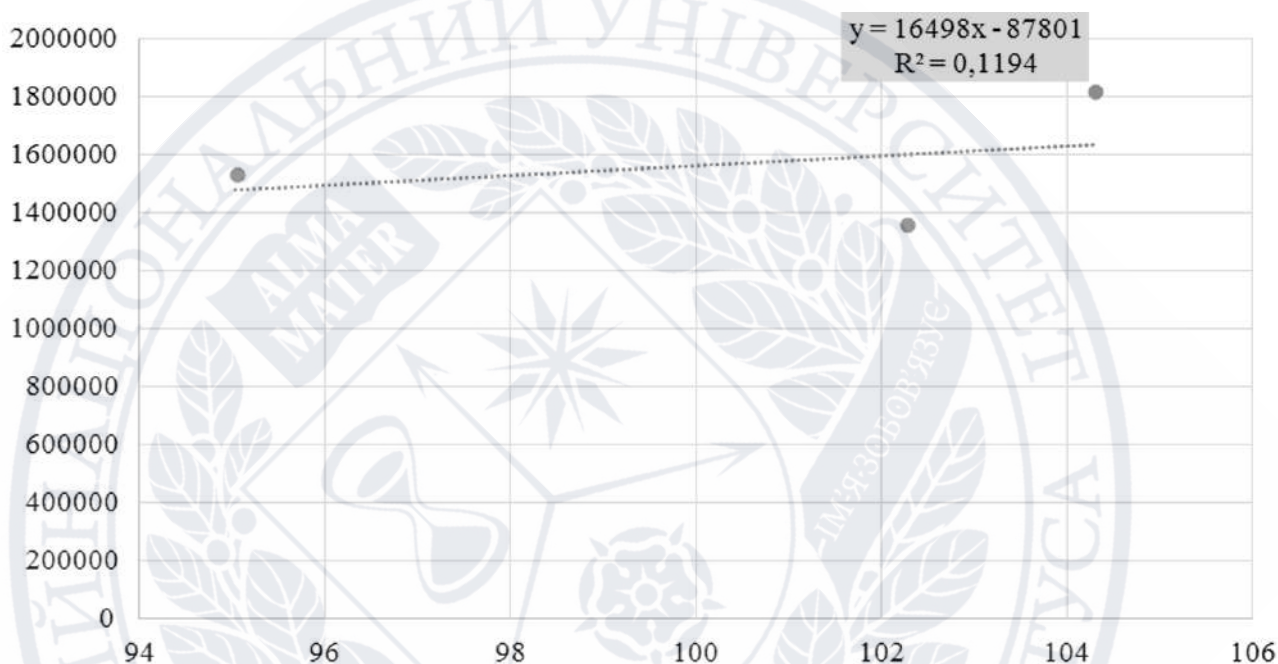
Розроблена концепція вдосконалення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України вказує на потребу врахування ряду чинників при прийнятті рішення стосовно застосування того або іншого інструменту монетарного регулювання окремо або в рамках комплексної взаємодії монетарного інструментарію.

3.2 Регресійна модель впливу на стан показників банку окремих індикаторів монетарних інструментів в монетарному регулюванні України

За допомогою регресійного аналізу визначимо вплив на стан показників банку окремих індикаторів монетарних інструментів в монетарному регулюванні України.

Вплив темпу зростання курсу валют на активи ПАТ «Креді Агріколь Банк» наведено на рис. 3.2.

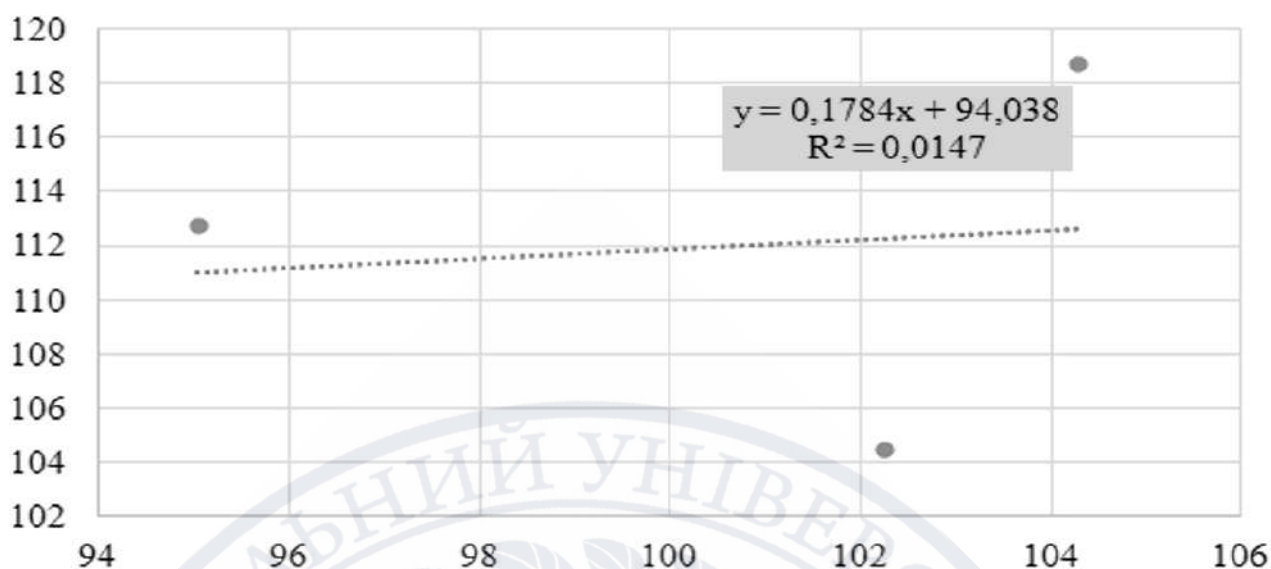

Джерело: розроблено авторами

Рисунок 3.2 – Вплив темпу зростання курсу валют на активи ПАТ «Креді Агріколь Банк», тис. грн.

Як видно з рисунку 3.2, вплив темпу зростання курсу валюти на активи ПАТ «Креді Агріколь Банк» вказує, що з ростом темпу курсу валюти на 1% активи зростають на 16498 тис. грн. Зв'язок між факторами був прямий та не тісний.

На рис. 3.3 наведено вплив темпу зростання курсу валюти на темп зростання активів ПАТ «Креді Агріколь Банк».

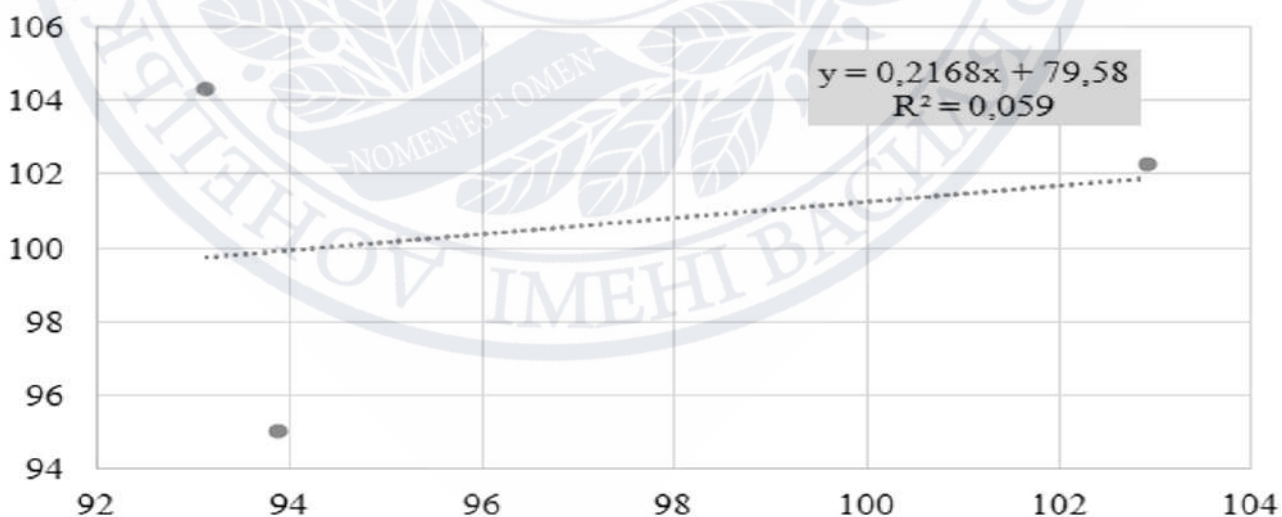

Джерело: розроблено авторами

Рисунок 3.3 – Вплив темпу зростання курсу валюти на темп зростання активів ПАТ «Креді Агріколь Банк», %

Як видно з рисунку 3.3, вплив темпу зростання курсу валюти на темп зростання активів ПАТ «Креді Агріколь Банк» вказує, що з ростом темпу курсу валюти на 1% активи зростають на 0,18%. Зв'язок між факторами був прямий та не тісний.

Вплив темпу зростання курсу валюти на темп зміни кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» наведено на рис. 3.4.

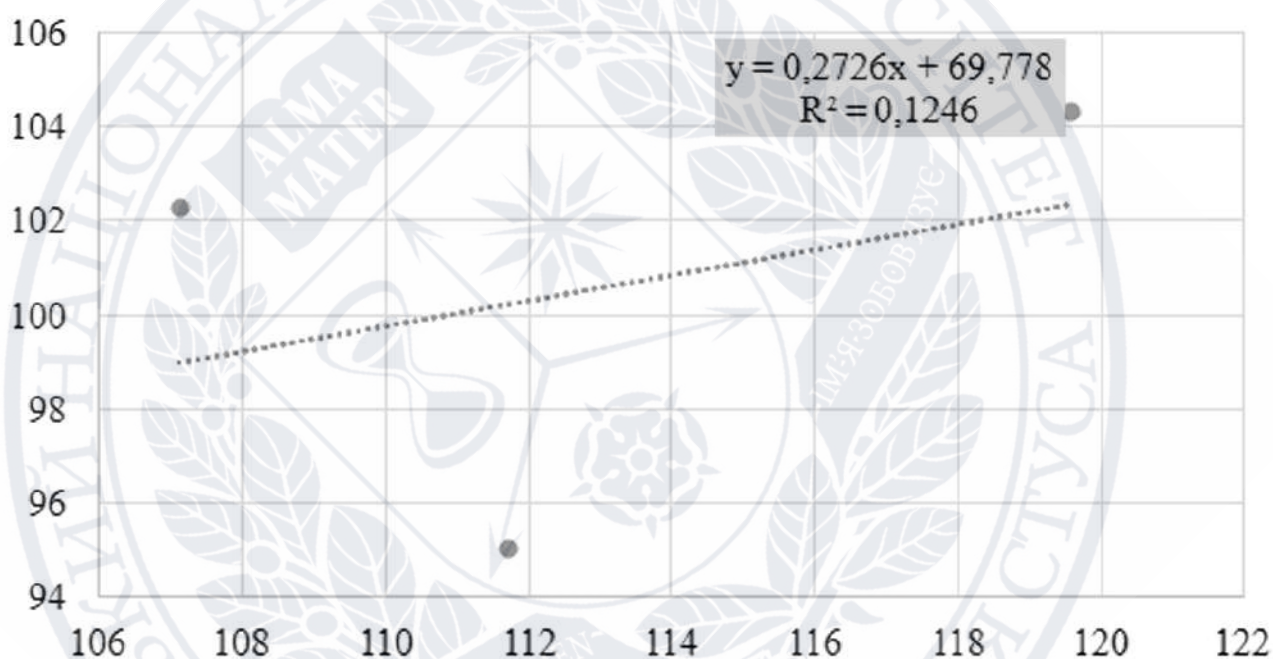

Джерело: розроблено авторами

Рисунок 3.4 – Вплив темпу зростання курсу валюти на темп зміни кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк», %

Як видно з рисунку 3.4, вплив темпу зростання курсу валюти на темп зміни кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу курсу валют кредитний портфель зменшиться на 0,21% (зв'язок прямий та не тісний).

Вплив темпу зростання курсу валют на темп зміни депозитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» наведено на рис. 3.5. Як видно з рисунку, вплив темпу зростання курсу валюти на темп зміни депозитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу курсу валюти депозитний портфель зменшиться на 0,39% (зв'язок прямий та середній по критерію тісноти).

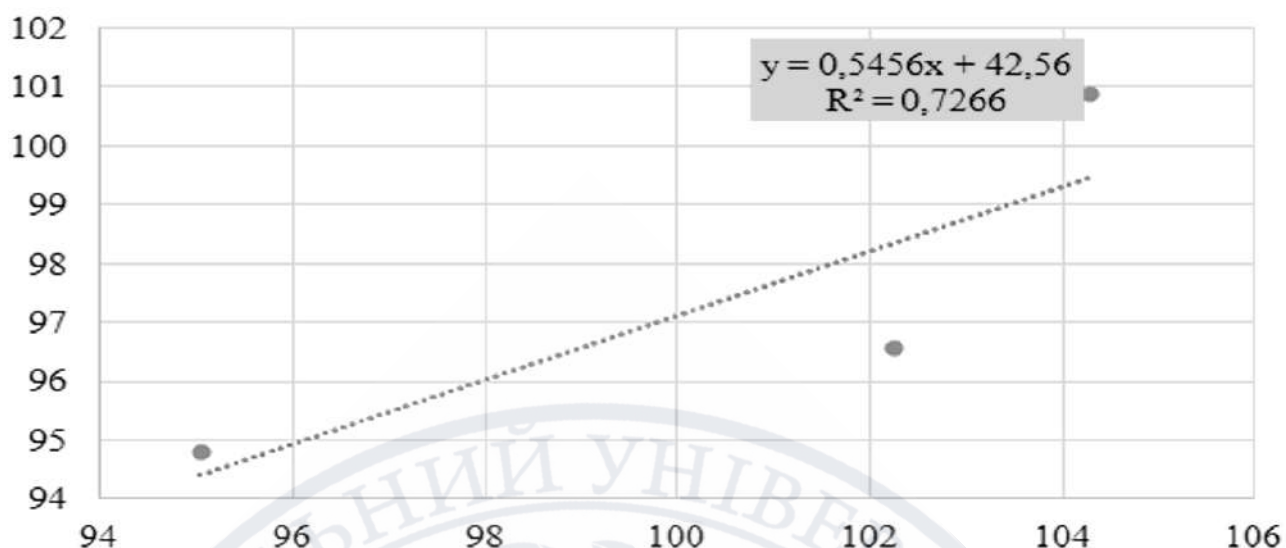

Джерело: розроблено авторами

Рисунок 3.5 – Вплив темпу зростання курсу валют на темп зміни депозитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк», %

Вплив темпу зростання інфляції на темп зростання активів ПАТ «Креді Агріколь Банк» наведено на рис. 3.6. Як видно з рисунку, вплив темпу зростання інфляції на темп зростання активів ПАТ «Креді Агріколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу інфляції активи зростуть на 0,55% (зв'язок прямий та тісний).

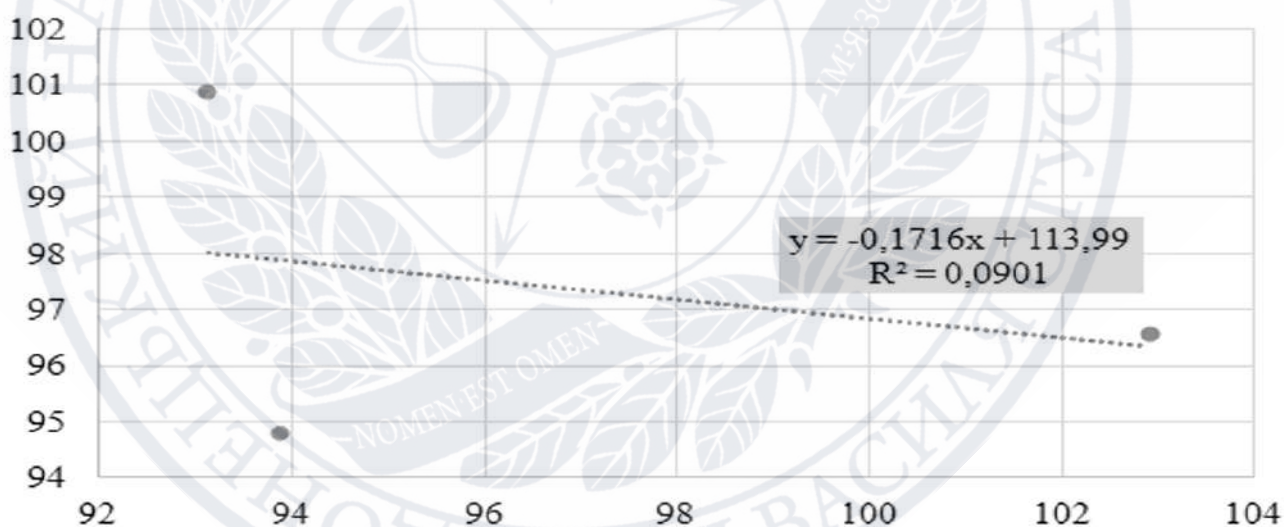

Джерело: розроблено авторами

Рисунок 3.6 – Вплив темпу зростання інфляції на темп зростання активів ПАТ «Креді Агріколь Банк», %

Вплив темпу зростання інфляції на темп зміни кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» наведено на рис. 3.7.

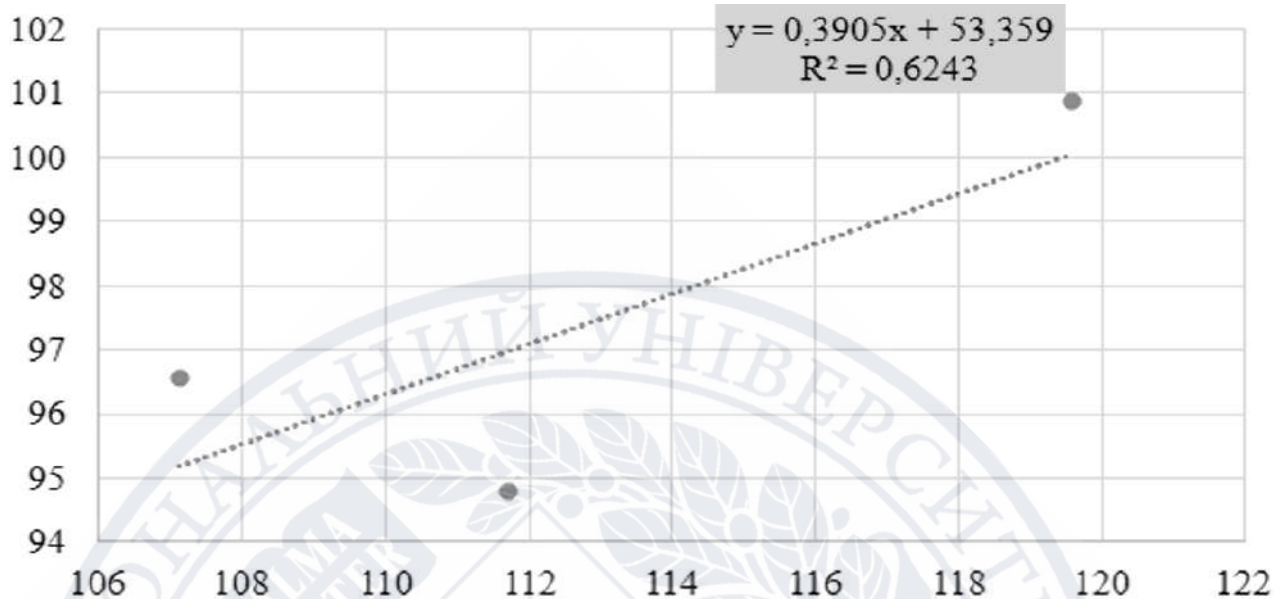

Джерело: розроблено авторами

Рисунок 3.7 – Вплив темпу зростання інфляції на темп зміни кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк», %

Як видно з рисунку 3.7, вплив темпу зростання інфляції на темп зміни кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу інфляції кредитний портфель зменшиться на 0,17% (зв'язок прямий та не тісний).

Вплив темпу зростання інфляції на темп зміни депозитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» наведено на рис. 3.8.

Джерело: розроблено авторами

Рисунок 3.8 – Вплив темпу зростання інфляції на темп зміни депозитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк», %

Як видно з рисунку 3.8, вплив темпу зростання інфляції на темп зміни депозитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу інфляції депозитний портфель зменшиться на 0,39% (зв'язок прямий та середній по критерію тісноти).

Доведено, що для мінімізації негативного впливу факторів монетарного регулювання банківського ринку актуальним є побудова ефективної системи ризик-менеджменту в банку та впровадження превентивного стрес-тестування банків зі сторони НБУ. Такі дії, на нашу думку, дозволять мінімізувати макроекономічну турбулентність та непрогнозовані зміни векторів монетарного регулювання банківського ринку.

3.3 Світовий досвід використання монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору України

Дослідження бенчмаркінгу як дієвого інструменту монетарного регулювання ПАТ «Креді Агріколь Банк» вказує на можливість узагальнення видів монетарних інструментів що використовуються в сучасній банківській практиці в іноземних державах. Для аналізу обрано Великобританію, Італію, Іспанію та Португалію. Базові показники монетарного регулювання – облікова ставка, грошова маса, інфляція.

Банк Англії більшістю голосів 7-2 проголосував за те, щоб під час свого листопадового засідання залишити свій контрольний відсоток на рекордно низькому рівні в 0,1%, а більшістю 6-3 голоси залишив свою програму купівлі облігацій без змін, оскільки політики зважували занепокоєння. через зростання цін на тлі ризиків зниження через уповільнення глобального зростання та потенційного зростання безробіття у Великобританії після завершення схем відпустки у вересні 2021 р.. Центральний банк також заявив, що, ймовірно, буде необхідно підвищити ставки протягом найближчих місяців, щоб повернути інфляцію до цільового значення 2%. Забігаючи наперед, очікується, що зараз інфляція ІСЦ досягне піку приблизно на рівні 5% у квітні 2022 р., перш ніж суттєво впасти з другої половини наступного року, оскільки перебої в постачанні послабляться, глобальний попит перебалансується, а ціни на енергоносії перестануть зростати. У той же час рівень безробіття у Великобританії дещо зросте в 4 кварталі 2021 р., тоді як ВВП Великобританії, за прогнозами, повернеться до рівня до пандемії в 1 кварталі 2022 р.

Відсоткова ставка у Великобританії в середньому становила 7,22% з 1971 по 2021 рр., досягнувши історичного максимуму в 17% у листопаді 1979 р. і рекордно низького рівня в 0,10 % в березні 2020 р. Очікується, що процентна ставка у Великобританії до кінця 4 кварталу 2021 р. складе 0,10 %. Процентна ставка у Сполученому Королівстві буде зростати приблизно до 1,00% у 2022 р. та 1,50% у 2023 р.

Відсоткова ставка за депозитами у Великобританії становила в середньому 0,145 з 2008 по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 4,25% в жовтні 2008р.і рекордно низького рівня в 0.01%у березні 2009 р.

Валютні резерви у Великобританії в середньому становили 92386,31 млн. дол. США з 1999 р. по 2021 р., досягнувши історичного максимуму в 202168,68 млн. дол. США у вересні 2021 р. і рекордно низького рівня в 35190,42 млн. дол. США в лютому 2000 р. до 200923,27 млн. дол. США у жовтні з 202168,68 млн. дол. США у вересні 2021 р.

Тримісячна ставка LIBOR британського фунта стерлінгів у вівторок, 23 листопада 2021 р., становила 0,12%. Міжбанківська ставка у Великобританії становила в середньому 4,96% з 1986 р. по 2021 р., досягнувши історичного максимуму в 15,63% в жовтні 1989 р. і рекордно низького рівня в 0,02 % в грудні 2020 р.

Очікується, що міжбанківська ставка у Великобританії до кінця 4 кварталу 2021 р. складе 0,12 %, згідно з глобальними макромоделями Trading Economics та очікуваннями аналітиків. У довгостроковій перспективі 3-місячна ставка LIBOR британського фунта стерлінгів зросте приблизно до 1,02% у 2022 р. та 1,52% у 2023 р.

Грошова маса M0 у Великобританії зросла до 95764 млн. фунтів стерлінгів у жовтні з 95367 млн. фунтів стерлінгів у вересні 2021 р. Грошова маса M0 у Великобританії в середньому становила 32848,58 млн. фунтів стерлінгів з 1969 р. по 2021 р., досягнувши рекордного рівня в жовтні в 95 млн. фунтів стерлінгів за весь час. 2021 р. і рекордно низький рівень у 3530 млн. фунтів стерлінгів у липні 1969 р.

Приватний борг до ВВП у Великобританії зріс до 212,80% у 2020 р. з 190,30% у 2019 р. Очікується, що приватний борг до ВВП у Великобританії досягне 216,00% до кінця 2021 р. Приватний борг до ВВП у Великобританії становив у середньому 204,43 % з 1995 р. по 2020 р., досягнувши історичного максимуму в 238 % ВВП у 2008 р. та рекордно низького рівня в 154,50 % в 1997

р. У довгостроковій перспективі він зросте приблизно до 219,00% у 2022 р. та 221,00% у 2023 р.

Базову процентну ставку в Італії встановлює Європейський центральний банк. Очікується, що процентна ставка в зоні євро до кінця 4 кварталу 2021 р. складе 0,00 %. З огляду на майбутнє, ми оцінюємо процентну ставку в єврозоні на рівні 0,00% через 12 місяців. У перспективі процентна ставка єврозони прогнозується на рівні приблизно 0,00% у 2022 р.. Процентна ставка в єврозоні в середньому становила 1,75% з 1998 по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 4,75% в жовтні 2000р. і рекордно низького рівня в 0,00 % в березні 2016 р. Базову процентну ставку в Італії встановлює Європейський центральний банк.

Баланс центрального банку Італії в середньому становив 495366,05 млн. євро з 1999 по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 1557701,70 млн. євро з в серпні 2021р. і рекордно низького рівня в 146808,50 млн. євро з в грудні 2003 р. Баланс центрального банку Італії зріс до 1555269,60 млн. євро з в жовтні з 1544946,80 млн. євро з у вересні 2021 р. Очікується, що баланс центрального банку в Італії до кінця 4 кварталу 2021 р. складе 1581000,00 млн. євро, 1631000,00 млн. євро з у 2022 р. та 1661000,00 млн. євро з у 2023 р. Валютні резерви в Італії зросли до 193244,80 млн. євро в жовтні з 189658,40 млн. євро у вересні 2021 р. Валютні резерви в Італії в середньому становили 96899,13 млн. євро з 1999 по 2021 рік.

Ставка міжбанку в Італії залишилася незмінною на рівні -0,55 % в жовтні з -0,55 % у вересні 2021 р. Ставка міжбанку в Італії в середньому становила 6,77 % а з 1960 по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 20,51 % в травні 1982р. і рекордно низького рівня -0,55 % в жовтні 2021 р. Очікується, що міжбанківська ставка в Італії до кінця 4 кварталу 2021 р. складе -0,55 %, середня тримісячна міжбанківська ставка Італії матиме тенденцію приблизно до -0,45% у 2022 р. та -0,30% у 2023 р.

Грошова маса M1 в Італії зросла до 1506883 млн. євро у вересні з 1501391 млн. євро в серпні 2021 р. Грошова маса M1 в Італії в середньому становила

507071,63 млн. євро з 1980 по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 150 млн. євро у вересні 2020 р. рекордно низький рівень у 65564 млн. євро в лютому 1980 р.

Приватний борг до ВВП в Італії зріс до 180 % у 2020 р. зі 162 % у 2019 р. Приватний борг до ВВП в Італії в середньому становив 156,28 % з 1995 по 2020 рік, досягнувши історичного максимуму в 184,70 % в 2011 р. і рекордно низького рівня в 701 % х у 2011 р. 1998 р. Очікується, що приватний борг до ВВП в Італії досягне 177,00% до кінця 2021 р., зросте приблизно до 175,00% у 2022 р. та 171,00% у 2023 р.

Базову процентну ставку в Іспанії встановлює Європейський центральний банк. Процентна ставка в єврозоні в середньому становила 1,75 % з 1998 по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 4,75 % в жовтні 2000р.і рекордно низького рівня в 0,00 % в березні 2016 р. Очікується, що процентна ставка в зоні євро до кінця 4 кварталу 2021 р. складе 0,00 %.

Баланс банків Іспанії знизився до 2948 млрд.. євро в серпні з 2954,80 м в липні 2021 р. Середній баланс банків Іспанії з 1989 по 2021 рік становив 1997,83 млрд. євро, досягнувши історичного максимуму в 3733 млрд.. євро в березні і 21 млрд. євро рекордно низький рівень у 439,60 млрд.. євро в січні 1990 р. Очікується, що баланс банків Іспанії до кінця 4 кварталу 2021 р. становитиме 3200,00 млрд.. євро, буде становити приблизно 3290,00 млрд.. євро у 2022 р. та 3340,00 млрд.. євро у 2023 р. Валютні резерви в Іспанії зросли до 79163,02 млн. євро в жовтні 2021 р. з 78682,77 млн. євро у вересні 2021 р. Валютні резерви в Іспанії в середньому становили 22915,36 млн. євро з 1962 по 2021 рік.

Тримісячна міжбанківська ставка Іспанії була на рівні -0,38 % у вівторок, 23 листопада 2021 р. Міжбанківська ставка в Іспанії становила в середньому 3,18 % з 1991 по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 15,75 % в березні 1993р.і рекордно низького рівня -0,40 % в червні 2017.

Очікується, що міжбанківська ставка в Іспанії до кінця 4 кварталу 2021 р. складе -0,38 %. У довгостроковій перспективі вона матиме тенденцію приблизно до -0,28% у 2022 р. та -0,13% у 2023 р.

Процентна ставка в єврозоні в середньому становила 1,75 % з 1998 р. по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 4,75 % в жовтні 2000р.і рекордно низького рівня в 0,00 % в березні 2016 р. Очікується, що процентна ставка в зоні євро до кінця 4 кварталу 2021 р. складе 0,00 %.

Грошова маса M1 в Іспанії зросла до 1319129 млн. євро у вересні з 1300010 млн. євро в серпні 2021 р. Грошова маса M1 в Іспанії в середньому становила 513227,11 млн. євро з 1997 по 2021 рік, досягнувши рекордного значення в 19 млн. євро у вересні і становила 121210 млн. євро рекордно низький рівень у 88382 млн. євро в жовтні 1997 р. Португалія є членом Європейського Союзу, який прийняв євро. Базову процентну ставку Португалії встановлює Європейський центральний банк. Офіційне позначення ставки – основна операція рефінансування.

Дефіцит рахунку поточних операцій Португалії зменшився до 61,8 млн. євро у вересні 2021 р. з 185,0 млн. євро в тому ж місяці 2020 р., оскільки профіцит рахунку послуг значно зріс до 1218,9 млн. євро з 696,7 млн. євро на основі експорту туризму; а профіцит вторинного доходу зріс до 583,3 млн. євро з 328,2 млн. євро роком раніше. З іншого боку, дефіцит рахунку товарів збільшився до 1495,4 млн. євро з 1011,5 млн. євро , а також дефіцит рахунку первинних доходів, який зменшився до 368,6 млн. євро з 198,4 млн. євро .

Баланс банків у Португалії зріс до 471868,40 млн. євро у вересні 2021 р. з 469943,50 млн. євро в серпні 2021 р. Очікується, що баланс банків у Португалії до кінця 4 кварталу 2021 р. складе 469100,00 млн. євро, буде становити приблизно 476100,00 млн. євро у 2022 р. та 485100,00 млн. євро у 2023 р. Валютні резерви в Португалії зросли до 28651,27 млн. євро в жовтні з 28354,27 млн. євро у вересні 2021 р. Валютні резерви в Португалії в середньому становили 15837,46 млн. євро з 1996 по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 2834,2 млн. євро в серпні, рекордно низький рівень у 6764,99 мільйонів євро в серпні 2007 р.

Ставка міжбанку в Португалії залишилася незмінною на рівні -0,55 % в жовтні з -0,55 % у вересні 2021 р. Ставка міжбанку в Португалії в середньому

становила 5,35 % з 1985 по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 22,19 % у вересні 1985р.і рекордно низького рівня -0,55 % в січні 2021 р.

Очікується, що міжбанківська ставка в Португалії до кінця 4 кварталу 2021 р. складе -0,55 %, матиме тенденцію приблизно до -0,45% у 2022 р. та -0,30% у 2023 р.

Процентна ставка в єврозоні в середньому становила 1,75 % з 1998 по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 4,75 % в жовтні 2000р.і рекордно низького рівня в 0,00 % в березні 2016 р.

Грошова маса M0 в Португалії зросла до 33375,40 мільйона євро в жовтні з 33195,80 мільйона євро у вересні 2021 р. Грошова маса M0 в Португалії в середньому становила 10611,42 мільйона євро з 1979 по 2021 рік, досягнувши історичного максимуму в 402 мільйона євро в жовтні 420 мільйонів євро. рекордно низький рівень у 706 мільйонів євро в лютому 1980 р. На цій сторінці представлено - грошова маса Португалії M0 - фактичні значення, історичні дані, прогноз, графік, статистика, економічний календар та новини.

Приватний борг до ВВП у Португалії зріс до 253,90 % у 2020 р. з 240,50 % в 2019 р. Приватний борг до ВВП у Португалії в середньому становив 249,80 % з 1995 по 2020 рік, досягнувши історичного максимуму в 322,70 % в 2012 р. і рекордно низького рівня 9% у 2012 році. Очікується, що приватний борг до ВВП Португалії досягне 255,00 % до кінця 2021 року, буде зростати приблизно до 251,00% у 2022 р. та 247,00% у 2023 р.

Наведені особливості розвитку банківської системи України та впливу монетарного регулювання на стан банківської системи вказує на потребу діагностики перспектив розвитку вітчизняного банківського сектору з врахуванням світового досвіду використання монетарних інструментів.

Головними індикаторами та цілями для розвитку банківського сектору України з врахуванням світового досвіду використання монетарних інструментів будуть:

- сталий валютний курс;
- прогнозований рівень інфляції;

- скорочення облікової ставки;
- пошук ефективного механізму рефінансування як підтримки оперативної ліквідності для банків;
- диверсифікація інструментів монетарного регулювання НБУ як ключового регулятора ринку;
- створення прозорого монетарного регулювання;
- забезпечення стратегічного рівня фінансової стабільності для банківської системи;

На нашу думку, врахування світового досвіду використання монетарних інструментів вказує на потенціал наступних перспектив розвитку вітчизняного банківського сектору:

- поступального скорочення облікової ставки для стимулювання економічного розвитку та кредитування реального сектору економіки;
- валютна лібералізація забезпечить полегшення проведення валютно-обмінних операцій як для населення, так і для бізнесу, особливо експортерів та імпортерів;
- впровадження коридорів для рефінансування дозволить забезпечити поступальний розвиток та підтримку банківської ліквідності в короткостроковому періоді;
- для банків актуальним буде встановлення на заборону участі в аукціонах на покупку ОВДП, що дозволить пере направити більшу частину їх активів саме в сектор кредитування реальної економіки (відповідно ставки кредитування в результаті конкуренції за позичальника скоротяться), що дозволить мінімізувати використання банків для банківських операцій спекулятивного характеру.

Наведені пропозиції, на нашу думку, стосовно врахування світового досвіду використання монетарних інструментів для покращення впливу монетарного регулювання на стан банківської системи дозволять усунути макротурбулентність та зроблять банківський ринок більш прогнозованим, фінансово стійким та керованим.

Таким чином, аналіз видів монетарних інструментів що використовуються в сучасній банківській практиці в іноземних державах, вказує на існування диверсифікованих підходів до забезпечення стану фінансової безпеки та стабільності банківських систем в залежності від практик та векторів монетарної політики центральних банків даних країн.

Розроблена концепція використання монетарних інструментів в монетарному регулюванні України вказує на потребу врахування ряду чинників при прийнятті рішення стосовно застосування того або іншого інструменту монетарного регулювання окремо або в рамках комплексної взаємодії монетарного інструментарію.

Метою концепції є підвищення ефективності використання монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківського сектору України. Відповідно до поставленої мети передбачається виконання таких завдань, як стабільність валютного курсу; стабільність рівня цін; стабільність очікувань інвестора. Суб'єктами у даній концепції виступають: центральний банк (НБУ); органи законодавчої та виконавчої влади, фінансово-кредитні інституції. Об'єктами концепції є: прямі (змінні грошового ринку: маса грошей, ціна грошей, валютний курс); опосередковані (банківська, виробнича, соціальна сфери та ін.). У процесі вдосконалення монетарного регулювання повинні використовуватись наступні інструменти (режими монетарної політики): таргетування обмінного курсу; монетарне таргетування; інфляційне таргетування.

Встановлено, що для мінімізації негативного впливу факторів монетарного регулювання банківського ринку актуальним є побудова ефективної системи ризик-менеджменту в банку та впровадження превентивного стрес-тестування банків зі сторони НБУ. Такі дії, на нашу думку, дозволять мінімізувати макроекономічну турбулентність та непрогнозовані зміни векторів монетарного регулювання банківського ринку.

Вплив темпу зростання курсу валют на активи ПАТ «Креді Агріколь Банк» вказує, що з ростом темпу курсу валют на 1% активи зростають на 16498 тис.

грн. Зв'язок між факторами був прямий та не тісний. Вплив темпу зростання курсу валют на темп зростання активів ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом темпу курсу валют на 1% активи зростають на 0,18%. Зв'язок між факторами був прямий та не тісний. Вплив темпу зростання курсу валют на темп зміни кредитного портфеля ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу курсу валют кредитний портфель зменшиться на 0,21% (зв'язок прямий та не тісний). Вплив темпу зростання курсу валют на темп зміни депозитного портфеля ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу курсу валют депозитний портфель зменшиться на 0,39% (зв'язок прямий та середній по критерію тісноти). Вплив темпу зростання інфляції на темп зміни кредитного портфеля ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу інфляції кредитний портфель зменшиться на 0,17% (зв'язок прямий та не тісний). Вплив темпу зростання інфляції на темп зростання активів ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу інфляції активи зростуть на 0,55% (зв'язок прямий та тісний). Вплив темпу зростання інфляції на темп зміни депозитного портфеля ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу інфляції депозитний портфель зменшиться на 0,39% (зв'язок прямий та середній по критерію тісноти).

ВИСНОВКИ

Узагальнення монетарного регулювання розвитку банківського сектору України дає змогу зробити такі висновки та пропозиції.

Під монетарною політикою, слід розуміти систему інструментів, методів та заходів, які вживає Національний Банк України як ключовий державний регулятор в банківській сфері для забезпечення стабільності фінансово-бюджетної системи держави в стратегічній перспективі. Монетарні інструменти – це системи інструментів, що використовуються центральним банком країни для забезпечення керованості сталим розвитком банківської системи та досягнення цілей стабільного соціально-економічного розвитку держави. Основними інструментами, що використовує Національний банк України є облікова політика як основного інструменту, оперативні цілі, коридор процентних ставок за монетарними інструментами постійного доступу, інструменти інтервенції на валютному ринку, тендери на підтримки ліквідності, інші інструменти.

Відносні показники згруповані у три групи залежно від методики обчислення. До першої групи показників, розрахованих відносно ВВП, увійшли: відношення активів банків до ВВП; кредитів, наданих банками, до ВВП; депозитів, залучених банками, до ВВП; операцій банків з цінними паперами до ВВП. У другій групі показники розраховуються відносно кількості населення і включають величину активів банків у розрахунку на 100 тис. населення, що характеризує масштаби діяльності банків та кількість банків у розрахунку на 100 тис. населення, яка дозволяє визначити рівень задоволення потреб у банківських послугах, а також відношення кредитів, наданих банками до кількості населення; депозитів залучених банками, до кількості населення та кількості банківських відділень до кількості населення. Третю групу становлять показники рентабельності: рентабельність активів та капіталу.

Визначальними чинниками застосування монетарних інструментів має бути стан економічної ситуації в країні та визначення особливостей

функціонування монетарного трансмісійного механізму з урахуванням дії його найбільш важливих каналів. Ключовими показниками впливу монетарних інструментів на розвиток банківського сектору України обрано: курс валюти (девальвація гривні) і рівень інфляції. Узагальнення інструментарію використання монетарних інструментів для забезпечення стабільності розвитку банківського сектору України вказує на комплексність даної системи монетарного регулювання.

Динаміка показників стану банківського сектору України в 2018-2020 рр. вказує на стабільне зростання активів, при чому в 2018 р. зростав кредитний портфель, проте в 2019-2020 рр. він скорочувався, також в відбувалося зростання депозитного портфелю в 2018-2020 рр., що вказує на зростання рівня довіри до банківської системи з боку населення.

«Креді Агроколь Банк» - це універсальний банк, що надає банківські послуги на ринку України з 1993 р., тому має високий рівень довіри та ділової репутації. Філійна мережа банку скоротилася з 153 філій та відділень на початок 2018р. до 147 філій на відділень в 3 кварталі 2021 р. Загальний огляд фінансово-економічного стану ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. вказує на покращення обсягів та векторів банківського бізнесу, проте в результаті несистемного росту ефективність банківської діяльності за період аналізу погіршилася, а показники якості управління активами та пасивами банку впали.

Показники прибутовості бізнесу ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. вказують на скорочення рентабельності активів з 4,59 % в 2018 році до показника 2,17 % в 2020 році (зменшення на 2,42%), при цьому рентабельність власного капіталу скоротилася з 39,19 % до 16,48 % (на 22,71 %), що вказує на загальне погіршення ефективності використання активів та власного капіталу для формування чистого прибутку банку.

Ключовими показниками впливу монетарних інструментів на показники діяльності ПАТ «Креді Агроколь Банк» за 2018-2020 рр. обрано курс валюти (девальвація гривні) і рівень інфляції, а напрямками впливу - активи; кредитний портфель; депозитний портфель; чистий прибуток, тому актуальним є розгляд

динаміки обраних макроекономічних показників. Монетарна політика мала стратегічний вплив на зміну фінансово-економічного стану показників банківського бізнесу ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр., при чому саме девальваційно-інфляційні процеси відігравали найбільший вплив на зміну реальних показників активів, депозитного та кредитного портфелю банку.

Динаміка зміни показників середньорічного курсу валют (в доларах США) та інфляції вказує на скорочення інфляції з 9,8% до 5,0%, що є позитивним трендом для економіки, при цьому середньорічного курсу валют (на прикладі долару США) скоротився з 27,20 грн. за 1 дол. США до 26,96 грн. за 1 дол. США.

Розроблена концепція використання монетарних інструментів в монетарному регулюванні України вказує на потребу врахування ряду чинників при прийнятті рішення стосовно застосування того або іншого інструменту монетарного регулювання окремо або в рамках комплексної взаємодії монетарного інструментарію. Метою даної концепції є підвищення ефективності використання монетарних інструментів для забезпечення сталого розвитку банківського сектору України. Відповідно до поставленої мети передбачається виконання таких завдань, як стабільність валютного курсу; стабільність рівня цін; стабільність очікувань інвестора. Суб'єктами у даній концепції виступають: центральний банк (НБУ); органи законодавчої та виконавчої влади, фінансово-кредитні інституції. Об'єктами концепції є: прямі (змінні грошового ринку: маса грошей, ціна грошей, валютний курс); опосередковані (банківська, виробнича, соціальна сфери та ін.). У процесі вдосконалення монетарного регулювання повинні використовуватись наступні інструменти (режими монетарної політики): 1) таргетування обмінного курсу; 2) монетарне таргетування; 3) інфляційне таргетування.

Встановлено, що для мінімізації негативного впливу факторів монетарного регулювання банківського ринку актуальним є побудова ефективної системи ризик-менеджменту в банку та впровадження превентивного стрес-тестування банків зі сторони НБУ. Такі дії, на нашу думку, дозволять мінімізувати

макроекономічну турбулентність та непрогнозовані зміни векторів монетарного регулювання банківського ринку.

Аналіз видів монетарних інструментів що використовуються в сучасній банківській практиці в іноземних державах, вказує на існування диверсифікованих підходів до забезпечення стану фінансової безпеки та стабільності банківських систем в залежності від практик та векторів монетарної політики центральних банків даних країн.

Вплив темпу зростання курсу валют на активи ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом темпу курсу валют на 1% активи зростають на 16498 тис. грн. Зв'язок між факторами був прямий та не тісний. Вплив темпу зростання курсу валют на темп зростання активів ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом темпу курсу валют на 1% активи зростають на 0,18%. Зв'язок між факторами був прямий та не тісний. Вплив темпу зростання курсу валют на темп зміни кредитного портфеля ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу курсу валют кредитний портфель зменшиться на 0,21% (зв'язок прямий та не тісний). Вплив темпу зростання курсу валют на темп зміни депозитного портфеля ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу курсу валют депозитний портфель зменшиться на 0,39% (зв'язок прямий та середній по критерію тісноти). Вплив темпу зростання інфляції на темп зміни кредитного портфеля ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу інфляції кредитний портфель зменшиться на 0,17% (зв'язок прямий та не тісний). Вплив темпу зростання інфляції на темп зростання активів ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу інфляції активи зростуть на 0,55% (зв'язок прямий та тісний). Вплив темпу зростання інфляції на темп зміни депозитного портфеля ПАТ «Креді Агроколь Банк» вказує, що з ростом на 1% темпу інфляції депозитний портфель зменшиться на 0,39% (зв'язок прямий та середній по критерію тісноти).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баженова Ю. В. Моделювання впливу монетарних та фіскальних змінних на економіку України. *Економіка та держава*. 2009. № 2. С. 29-31.
2. Банківська система України на шляху євроінтеграції: кол. моногр. / за ред. С. А. Буковинського. Київ : ЦНД НБУ, 2015. 496 с.
3. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія. Київ : Нац. торгово-економічний ун-т, 2004. 759 с.
4. Баріда Н. П. Роль Національного банку України у формуванні монетарних передумов розвитку економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки*. 2015. № 14(3). С. 122-125.
5. Береславська О. І. Дисбаланси валютного ринку України. *Вісник Національного банку України*. 2013. № 3. С. 3-9.
6. Белова І. В. Оцінювання впливу фіскальних та монетарних заходів державних органів на подолання наслідків реалізації системного фінансового ризику. *Інноваційна економіка*. 2015. № 3. С. 208-215.
7. Бублик Є. О. Зміна монетарних політик центробанків провідних країн та їх наслідки для країн з ринками, що розвиваються. *Економіка України*. 2020. № 5. С. 72-84.
8. Буковинський С. А. Досвід використання інструментів рефінансування в монетарній політиці Європейського центрального банку. *Вісник Національного банку України*. 2010. № 3. С. 7-13.
9. Вишивана Б. В. Обов'язкові резервні вимоги – монетарний механізм регулювання грошового ринку. *Науковий вісник ЛТНУ*. 2013. № 23.10. С. 164–173.
10. Голюк В. Я. Вплив монетарних і немонетарних факторів на динаміку ВВП України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. № 14(1). С. 64-68.

11. Гроші та кредит: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. / за заг. ред. М. І. Савлука. Київ : КНЕУ, 2002. 598 с.
12. Дані наглядової статистики. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення 27.09.2021).
13. Дзюблюк О. В. Грошово-кредитна політика як фактор макроекономічної стабілізації і подолання наслідків кризових явищ. *Світ фінансів*. 2011. № 3. С. 7-19.
14. Загарій В. П. Моделювання монетарних параметрів фінансової безпеки. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2014. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_11_68
15. Інфляційні процеси та їх вплив на економічну безпеку: моногр. / за ред. А. В. Череп. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. 178 с.
16. Калетнік Г. М., Мазур А. Г., Кубай О. Г. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. К. : «Хай-Тек Пресс», 2011. 428 с.
17. Коваленко В. В. Оцінювання впливу монетарних чинників на формування інфляційної складової діяльності банків. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2014. № 2. С. 13-23.
18. Лащак В. В. Ефективність застосування монетарних важелів впливу на споживчі ціни в Україні. *Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка*. 2014. № 710-711. С. 60-64.
19. Марченко О. В. Проблемні аспекти реалізації грошово-кредитної політики України. *Комунальне господарство міст: Економічні і соціальні аспекти удосконалення господарських механізмів*. 2015. № 115. С. 67-73.
20. Мельник Т. В. Переваги і недоліки основних режимів монетарної політики. *Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи України* : збірник тез доповідей V наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених. Київ. 2015. С. 41–43.
21. Монетарні операції НБУ з банками: процентні ставки. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/interest-rates> (дата звернення 27.09.2021).

22. Мороз А. М., Пуховкіна М. Ф., Савлук М. І. Центральний банк та грошово-кредитна політика: підручник / за ред. А.М. Мороза і М. Ф. Пуховкіної. К. : КНЕУ, 2005. 556 с.

23. Нароган В. В. Дослідження монетарних інструментів в контексті протидії економічним загрозам. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 2(1). С. 39-44.

24. Науменкова С. В., Міщенко С. В. Основні напрями координації грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики. *Вісник НБУ*. 2012. № 5. С. 13-21.

25. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення 27.09.2021)

26. Пелех У. В. Концептуальні напрями регулювання процентних ставок у нестабільній економіці країни. *Економічний форум*, Київ, 2015. №3, с. 53-61.

27. Петрик О. І. Неоднорідний вплив монетарних важелів на показники кредитування та економічної активності. *Економіка і прогнозування*. 2017. № 2. С. 129-152.

28. Політило М. П. Особливості застосування монетарних інструментів Національним банком України в умовах невизначеності. *Економіка та держава*. 2020. № 10. С. 136-139.

29. Попов В.Ю. Монетарна політика в реаліях української економіки. *Фінанси України*. 2008. № 12. С. 66-75.

30. Про Національний банк. Закон України від 20.05.1999. № 679-XIV.

31. Прокопенко В. Оцінка впливу монетарних інструментів на ринок нерухомості України. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2013. № 35(1). С. 67-74.

32. Прокопенко В. Ю. Вплив монетарних інструментів на ринки нерухомості в окремих країнах світу. *Проблеми економіки*. 2014. № 2. С. 41-49.

33. Рябошлик В. Щодо параметрів монетарної політики України. *Економіст*. 2004. № 10. С. 24-26.

34. Савлук М. І., Мороз А. М., Лазепко І. М. Гроші та кредит : наук. посіб. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2011. 589 с.
35. Савлук М. І., Мороз А. М., Пуховкіна М. Ф. Гроші та кредит : підруч. / 3-тє вид., перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2002. 598 с.
36. Селіверстов В. В. Аналіз впливу монетарних інструментів на витрати на особисте споживання як фактора регулювання рівня цін. *Фінанси України*. 2018. № 10. С. 97-110.
37. Стельмах В. С. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін: монографія. К. : ЦНД НБУ, УБС НБУ, 2009. 404 с.
38. Тимків С. М. Роль монетарних інструментів НБУ у досягненні монетарної рівноваги в Україні. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Економіка*. 2013. Т. 21, № 7(3). С. 67-73.
39. Хижинська О.А., Волкова В. В. Банківська система України: сучасний стан, проблемні аспекти та перспективи розвитку. *Вісник наукового товариства ДонНУ ім. В. Стуса*. 2021. №13, С.284-290]
40. Хижинська О.А., Волкова В. В. Оцінка сучасного стану використання монетарних інструментів в забезпеченні розвитку банківського сектору. *Інструменти стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку України: праці Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених*. Київ, 2021. Том 3, С. 568-571.
41. Хижинська О.А., Волкова В. В. Оцінка фінансово-економічного стану ПАТ «Креді Агріколь Банк». *Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами: праці Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених*. Київ, 2021. Том 1, С. 178-181]
42. Хімченко А. М. Концепція реалізації монетарних інструментів фінансової політики в Україні. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2010. № 4. С. 203-207.

43. Ходакевич С. І. Комунікаційна політика національного банку України при застосуванні різних монетарних режимів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 13. С. 59-64.

44. Швець С. М. Теоретичний вимір фіскальних і монетарних важелів впливу на економічне зростання. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 12. С. 27-33.

45. Шпенюк О. Є. Валютні інтервенції як інструмент валютно-курсової політики. *Економіст*. 2011. №1. С. 66-67.

46. Яременко О. Л. Структурно-інституційні ефекти монетарної політики в умовах фінансової нестабільності. *Економіка України*. 2009. № 2. С. 60-66.

47. Balcerzak, A. P., & Rogalska, E. (2014). Crowding Out and Crowding in within Keynesian Framework. Do We Need Any New Empirical Research Concerning Them? (No. 2/2014). Institute of Economic Research Working Papers.

48. Bankografo. Офіційний сайт. URL: <https://bankografo.com/> (дата звернення 27.09.2021).

49. Bergh, A., & Henrekson, M. (2011). Government size and growth: a survey and interpretation of the evidence. *Journal of Economic Surveys*, 25(5), 872-897.

50. Claussen C. A. The Discursive Dilemma in Monetary Policy. *Sveriges Riksbank Working Paper Series*. 20 April 2010. No 240. P. 1-32.

51. Credit Agricole. Офіційний сайт. URL: <https://credit-agricole.ua/ru> (дата звернення 27.09.2021).

52. Fontana, G. & Palacio-Vera, A. (2007). Are long-run price stability and short-run output stabilization all that monetary policy can aim for. *Metroeconomica*, 58(2), 269-298.

53. Gali J. (2008). Monetary policy, inflation and business cycle: An introduction to the New Keynesian Framework. Oxfordshire: Princeton University Press. 2008.

54. Kolasa M., Lombardo G. Financial Frictions and Optimal Monetary Policy in an Open Economy. *International Journal of Central Banking*. March 2014. No 1. P. 43-94.
55. Lopez R., Thomas V., Wang Y. (2010). The quality of growth: fiscal policies for better results. IEG World Bank.
56. Mankiw, G. (2006). The macroeconomist as scientist and engineer. *Journal of Economic Perspectives*, 20(4), 29-46.
57. Mishkin, F. S. (2007). The transmission mechanism and the role of asset prices in monetary policy. In F. S. Mishkin (Ed.), *Monetary Policy Strategy*, Cambridge: The MIT Press, 59-74.
58. Palley, T. I. (2007). Macroeconomics and monetary policy: Competing theoretical frameworks. *Journal of Post Keynesian Economics*, 30 (1), 61–78.
59. Psarianos, I. N. (2002). Fiscal policy in an endogenous growth model with horizontally differentiated intermediate goods. *Spoudai*, 52 (4), 18-41.
60. Schwartz, A. J. (2009). Origins of the financial market crisis of 2008. *Cato J.*, 29, 19.